

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Θ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1960 | ΑΡΙΘ. 19

ΟΙ ΒΟΗΘΟΙ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΩΝ ΔΙΑΚΟΝΙΣΣΩΝ ΕΝ Τῃ ΕΝΟΡΙΑ

Δ'.

Τὰ εἰς τὰ τρία προηγούμενα φύλλα τοῦ «Ἐφημερίου» λεχθέντα περὶ τοῦ θεσμοῦ τῶν διακονισσῶν ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ ἰδέα περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς κατὰ τοὺς χρόνους μας ἀναβιώσεως, ἀναζωπυρώσεως καὶ ἀνασυστάσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν διακονισσῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ οὐδόλως δύναται νὰ προσκόψῃ εἰς κανονικὰς δυσχερείας. Ἄλλως τε ὁ θεσμὸς οὗτος δὲν συνδέεται μόνον μὲ τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν βυζαντινὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ ὑφίσταται «δυνάμει» μέχρι σήμερον, διότι ἡ «χειροτονία» τῶν διακονισσῶν δὲν κατηργήθη δι' αἰθεντικῆς τιнос ἐκκλησιαστικῆς ἀποφάσεως. Ἀντιθέτως ὑπολείμματα τῆς «χειροτονίας» ταύτης σώζονται μέχρι σήμερον εἰς μερικὰ ἑλληνικὰ γυναικεῖα μοναστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα μερικά μοναχὰ ὀνομάζονται «ὑποδιακόνισσαι» ἢ «διακόνισσαι», καθιερωθεῖσαι εἰδικῶς ὑπὸ ἐπισκόπων. Εἰς τὴν ἐν Αἰγίνῃ λ.χ. μονῇ τῆς ἁγ. Τριάδος, ἡ ὁποία ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ—τοπικοῦ ἐν Αἰγίνῃ ἁγίου— Νεκταρίου (1846—1920), μητροπολίτου Πενταπόλεως, ὑπάρχοντι σήμερον μοναχὰι—«διακόνισσαι», καθιερωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ αἰμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου. Αὗται δύναται νὰ φέρουν τὸ διακονικὸν ὥραριον, νὰ θυμοῦν, νὰ κοσμοῦν τὸ ἱερόν θυσιαστήριον καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ λειτουργοῦ νὰ ἀναγνώσκουν εἰς ἀκολουθίας τινὰς τὰς εὐαγγελικὰς περικοπὰς καὶ νὰ μεταδίδουν τὰ προηγιασμένα τίμια δῶρα εἰς τὰς ἀσθενεῖς μοναχὰς. Ἄλλ' ἂν αὗται καθιερώθησαν διὰ τῆς κατὰ τὴν χειροθεσίαν τῶν ὑποδιακόνων λεγομένης εὐχῆς, ἡ ἡγουμένη τῆς ἐν Αἰγίνῃ μονῆς τῆς Κοιμήσεως, ὅταν ἀκόμη αὕτη ἦτο μοναχὴ ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἁγ. Τριάδος, τῷ 1911, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Νεκταρίου διακόνισσα. Ἡ χειροτονία τῆς ἐγένετο ἐν τῷ ἱερῷ θυσιαστηρίῳ καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς Θ. Λειτουργίας δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν

καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ διακόνου λεγομένων εὐχῶν καὶ μὲ τὴν ἐκφώνησιν « Ἡ θεία χάρις... » Ἡ χειροτονηθεῖσα ἔφερεν— οὐχὶ ποδῆρες, ἀλλὰ μέχρι τῶν ὀσφύων σχεδὸν αὐτῆς ἐξικνούμενον— στιχάριον, ὡς καὶ διακονικὸν ὠράριον καὶ διακονικὰ ἐπιμάνικα. Αὕτη διεδέχθη εἰς τὴν παρὰ τῇ μονῇ διακονικὴν ὑπηρεσίαν ἐτέραν διακόνισσαν, ἣ ὁποία καθιερώθη ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ ἁγίου Νεκταρίου. Ἐπειδὴ τότε μερικοὶ ἐσκανδαλίσθησαν ἐκ τῆς «χειροτονίας» ταύτης, ὁ ἅγιος Νεκτάριος ἔδωκεν ἐξηγήσεις πρὸς τὸν τότε Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν Θεόκλητον, τονίσας, ὅτι ἡ ἐργασία τῶν ὑπ' αὐτοῦ καθιερωθεισῶν εἶχε μᾶλλον ὑποδιακονικὸν χαρακτῆρα καὶ ἦτο ἀναγκαῖα ἐν τῷ μοναστηρίῳ κατὰ τὴν ἀπουσίαν ἰδίως τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν. Ὡς εἶναι φανερόν, ἡ ἐνέργεια τοῦ ἁγ. Νεκταρίου, κρινομένη αὐτῇ καθ' ἑαυτήν, κατ' οὐσίαν ἦτο σύμφωνος πρὸς τὴν μακροαίωνα προᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας.

*

Ὅσον περισσότερον ἀναγνωρίζεται σήμερον ὑπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ καθ' ὄλον ἱεραποστολικοῦ, ποιμαντικοῦ καὶ ἐνοριακοῦ ἔργου αὐτῆς, τόσον περισσότερον καθίσταται καὶ φανερὰ ἡ ἀναγκαιότης τῆς ἀνασυστάσεως καὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς «δυνάμει» ὑφισταμένης τάξεως τῶν διακονισσῶν.

Χαρακτηριστικὸν ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι καὶ τὸ παράδειγμα τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Ἦδη τῷ 1906 αἱ προσνοδικαὶ ἐπιτροπαὶ τῆς πανρωσικῆς συνόδου κατὰ τὰς συνεδρίας αὐτῶν εἶχον καταλήξει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι γενικῶς εἶναι λίαν ἐπιθυμητὴ ἡ ἀνασύστασις τοῦ θεσμοῦ τῶν διακονισσῶν «ἐξ ἁγιοτάτων παρθένων ἢ χηρῶν ἡλικίας 40 τοῦλάχιστον ἐτῶν, χειροτονουμένων εἰς διακόνισσας κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀρχαιότητι κρητίσασαν τάξιν».

Ὡσαύτως κατὰ τὰς συνεδρίας ταύτας διεπιστάθη, ὅτι εἶχον ἰδρυθῆ σχολαὶ διακονισσῶν εἰς μερικὰ ὠσικὰ γυναικεῖα μοναστήρια, τὰ ὁποῖα, ὡς γνωστόν, εἶχον ἀνθηρὰν κοινωνικὴν δρασίμ, συντηροῦντα πολλὰ γηροκομεῖα, νοσοκομεῖα, ὄρφανοτροφεῖα καὶ ἐκκλησιαστικὰ λαϊκὰ σχολεῖα.

*

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σύμπας ὁ καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην χριστιανικὸς κόσμος ἐπληροφόρηθη μετὰ μεγίστης χαρᾶς τὴν ὑπὸ τῆς Ἀπ. Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἰδρυσθ τῆς «Σχολῆς Διακονισσῶν», ἣτις στεγάζεται ἐν καλλιμαρμάρῳ μεγάρῳ, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ἱ. Προσκυνηματος τῆς Ἀγ. Βαρβάρας (Δαφνίου). Πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ μεγάρου

ρον τούτου τὰ μέγιστα συνετέλεσε καὶ ἡ συνδρομὴ τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν. Ὡς προπαρασκευαστικὴ διὰ τὴν «Σχολὴν Διακονισσῶν» ἦτο ἡ κατὰ τὰ ἀκαδημαϊκὰ ἔτη 1951—1952 καὶ 1952—1953 γενομένη ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Ἰ. Ν. Χρυσοσπηλαιωτίσσης σειρὰ μαθημάτων γυναικείας διακονίας, τὴν ὁποίαν διοργάνωσεν ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» διὰ τὰς φοιτητρίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ δι' ἄλλας νεάνιδας, ἐχούσας ἱεραποστολικά ἰδεώδη καὶ ἐνδιαφέροντα (Περ. «Ἐκκλησία», ἔτος 1952, σελ. 190 καὶ 363). Ὡσαύτως εἶναι γνωστὴ τόσον ἡ πρὸς Ἴδρυσιν τάγματος διακονισσῶν προσπάθεια τῆς ἐχούσης γνήσια διακονικὰ καὶ ἱεραποστολικά ἰδεώδη Α.Β.Υ., τῆς εὐσεβεσστάτης Πριγκιπίσσης τῆς Ἑλλάδος Ἀλίκης, ἣτις ἐκδαπανᾷ τὴν ζωὴν αὐτῆς εἰς τὸ διακονικὸν ἔργον, ὅσον καὶ ἡ γνήσια διακονικὴ ἐργασία γυναικείων τινῶν ἀδελφοτήτων καὶ ἐνώσεων τῆς πατρίδος μας.

*

Περὶ τῆς «Ἀνωτέρας Σχολῆς Διακονισσῶν—Κοινωνικῶν Λειτουργῶν» τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας γνωρίζουν πολλὰ οἱ ἀναγνώσται τοῦ Ἐφημερίου διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 δημοσιευομένης κατ' ἔτος ἐν τῇ «Ἐκκλησία» περιγραφῆς τῆς τελετῆς τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων εἰς τὰς ἀποφοίτους τῆς Σχολῆς ταύτης.

Αἱ ἐξερχόμεναι ἐκ τῆς Σχολῆς ταύτης διακόνισσαι γίνονται βοηθοὶ τῶν Ἐφημερίων εἰς τὴν ἐνάσκησιν τοῦ παρὰ ταῖς οἰκογενεαῖς ποιμαντορικοῦ ἔργου καὶ τῆς ἐν τῷ πνεύματι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κοινωνικῆς ἀντιλήψεως. Αἱ διακόνισσαι εἶναι ὑπεύθυνοι ἀπέναντι τῶν ἐφημερίων καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔχουν ἐν παντὶ τὴν ἀναφορὰν των. Αὐταὶ ἔχουν, πρὸς τοὺς ἄλλοις, τὰ ἐξῆς εἰδικώτερα καθήκοντα, ὡς ταῦτα ἔχουν καθορισθῆ ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας»:

- 1) Ἐπισκέπτονται τὰς οἰκογενεαῖς τῶν ἐνοριτῶν, καταρτίζουσι ἀρχεῖον καὶ συντάσσουσι ἱστορικὸν ἐνὸς ἐκάστου τούτων.
- 2) Φροντίζουσι διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἀσθενῶν εἰς νοσοκομεῖα, ἐφ' ὅσον τὸ ἄμεσον περιβάλλον των δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο.
- 3) Ἐπισκέπτονται τοὺς ἐν νοσοκομείοις καὶ φυλακαῖς εὐρισκομένους καὶ ἐπισχούουσι ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς αὐτούς.
- 5) Φροντίζουσι ὑπὲρ τῶν ὄρφανῶν καὶ τῶν γερόντων.
- 6) Φροντίζουσι διὰ τὴν ἐπαραφορὰν εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν τῶν ἐν ἠθικῇ ἐκλόσει εὐρισκομένων γυναικῶν.
- 7) Φροντίζουσι διὰ τὴν νομιμοποίησιν τῶν σχέσεων παρανόμως συμβιούντων.
- 8) Φροντίζουσι διὰ τὴν υἰοθεσίαν ἐξωγάμων παιδιῶν.
- 9) Ἐπισκέπτονται τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐπισχούουσι αὐτούς.
- 10) Φροντίζουσι διὰ τὴν ἐξεύρεσιν ἐργασίας εἰς ἀνέργους.
- 11) Φροντίζουσι διὰ τὴν ἐπαρασύνδεσιν τῶν ἀπομεμονωμένων ἐνοριτῶν μετὰ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας.
- 12) Ἐπισκέπτον-

ται και τους μη έχοντας προβλήματα ένορίας, φέρουσαι εις αυτους τον χαιρετισμόν της Έκκλησίας. 13) Βοηθοῦν εις την οργάνωσιν της κατηχητικῆς κινήσεως, οργανώνον εις ειδικήν αίθουσαν ομίλιας διά γονεῖς, ὡς και παιδικὰς εορτάς και ιδιαίτερος φροντίζον διά παντός μέσον διά την καλλιέργειαν της θρησκευτικῆς ζωῆς μεταξὺ τῶν γυναικείων μελῶν της ένορίας. 14) Ὡσαύτως αἱ διακόνισσαι ἀποβαίνουν διά της εργασίας των ὁ συνδυαστικός κρικός τῶν εφημερίων μετά τῶν οἰκογενειῶν της Ένορίας των εις ὅ,τι ἀποβλέπει εις την ἀναζωπύρωσιν τοῦ ὀρθοδόξου ἐνοριακοῦ πνεύματος.

Πιστεύομεν, ὅτι ἡ εργασία τῶν «διακονισσῶν—κοινωνικῶν λειτουργῶν» της Ἀποστολικῆς Διακονίας θὰ ἔχη ὄλον ἐν και περισοτέρας κατακτήσεις ἐν ταῖς καρδίαις και τῇ συνειδήσει τοῦ πληρώματος της Έκκλησίας και ὅτι θὰ ἔλθῃ ταχέως και ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν αἱ τάξεις τῶν διακονισσῶν θὰ ἔχουν πλείστας, ἐχούσας την ἀπόφασιν νὰ ἀφιερωθοῦν ἰσοβίως και ἀποκλειστικῶς εις τὸν Σωτήρα και τὸ διακονικὸν ἔργον της ἁγίας Έκκλησίας Του. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει θὰ εἶναι εὐχερέστερον αἱ σύγχρονοι αὐται διακόνισσαι νὰ διεκδικήσουν και κανονικὰ δικαιώματα, ἀνάλογα πρὸς τὰ ὑπὸ της ἀρχαίας και βυζαντινῆς Έκκλησίας παρεχόμενα εις τὰς διακονίσσας αὐτῆς.

(Τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Ἐφηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ο «ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1961

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀφιερωμένος
εις τὴν Ὁρθόδοξον Έκκλησίαν μας.

Περιέχει, ἐκτὸς της συνήθους ἡμερολογιατικῆς ὕλης, και καθημερινὰ διαφωτιστικὰ και ἐποικοδομητικὰ σημειώματα, ἀναφερόμενα εις την οδσίαν, την δύναμιν και την ἐνδοξον ἱστορίαν της Ὁρθοδόξου ἡμῶν Έκκλησίας, ὡς και την ἀποστολὴν αὐτῆς διά τὸν ἁγιασμόν τοῦ ἀνθρώπου και την δημιουργίαν ἀληθοῦς πολιτισμοῦ. Συνοδεῦται ὑπὸ καλλιτεχνικοῦ χρυσοποικίλου πλαισίου, κοσμομένου διά βυζαντινῆς εἰκόνας τοῦ Ἰδρυτοῦ της Έκκλησίας, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΤΙΜΑΤΑΙ (μετὰ πλαισίου) δρχ. 10.

Εἰς ὀμδακίαν παραγγελίαν Ένοριῶν παρέχεται ἐκπτώσις 20%.

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Δὲν ἔχομε νὰ χάσωμε τίποτε ἂν ποῦμε καὶ λίγα λογάκια ἐπάνω στὸ ζήτημα τῆς γονυκλισίας, γιατί καὶ σ' αὐτὸ γίνονται συζητήσεις. Καὶ ἐδῶ σύγχρονα μὲ τὴ γέννησι τοῦ ζητήματος μυστικῶν εὐχῶν οἱ ἴδιοι φαίνεται ἄνθρωποι ἐπρόβαλαν καὶ τοῦτο. Ἄν δηλαδὴ ὁ παπᾶς ἢ οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ γονατίζουν κατὰ τὴν Κυριακὴ καὶ μάλιστα κατὰ τὴ στιγμὴ, ποῦ ἐκφωνεῖται, πρὸ τοῦ Μυστηρίου τῆς Θ. Εὐχαριστίας τὸ «Τὰ Σὰ ἐκ τῶν Σῶν Σοὶ προσφέρομεν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα». Κατὰ τὴν ἱεράν καὶ φρικτὴν αὐτὴν στιγμὴν, ποῦ γίνεται ἡ ἐπίκλησις ὑπὸ τοῦ Ἱερέως Λειτουργοῦ τοῦ Παναγίου Πνεύματος πρὸς καθαρῶσμον τῶν Τιμίων Δώρων, ἄλλοι ἐκ τῶν Λειτουργῶν Ἱερέων γονατίζουν, ἄλλοι ὄχι. Αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ μεταξὺ τοῦ λαοῦ, ποῦ ἔχει διχασθῆ ὡς πρὸς τοῦτο. Ἐρωτᾶται: Ποιοὶ ἔχουν δίκαιο; Αὐτοὶ ποῦ γονατίζουν ἢ οἱ ἄλλοι, ποῦ στέκονται ὄρθιοι καθ' ἡν στιγμὴν ἀκούεται τὸ «Σὲ ὑμνοῦμεν, Σὲ εὐλογοῦμεν, Σοὶ εὐχαριστοῦμεν Κύριε. Καὶ δεόμεθά Σου, ὁ Θεὸς ἡμῶν». Ἐχῶ τὴ γνώμη, καὶ ἄς προκληθῆ ἐπάνω σ' αὐτὴ συζήτησι, πὼς κι' οἱ δύο ἔχουν δίκαιο, ἀφοῦ δὲν βγῆκε μιὰ ἐρμηνευτικὴ τῶν Λειτουργικῶν ἀπὸ τὴν Ἐπίσημην Ἐκκλησίαν, σὲ λαϊκὴ γλῶσσα, ὥστε ὅλοι νὰ ξέρουν γιατί λέγονται ἢ γίνονται αὐτὰ ἢ δὲν λέγονται ἢ δὲν γίνονται. Ἐγὼ θὰ σοῦ διατυπώσω τὴν πίστι μου κι' ἂν σφάλω, θὰ βρεθοῦν ὅπωςδήποτε οἱ Ἐπίσημοι καὶ ὑπεύθυνοι νὰ ὑποδείξουν, ἂν ὑπάρχη, τὸ σφάλμα καὶ νὰ τακτοποιηθῆ κι' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Ἄλλως τε δὲν εἶναι καὶ δογματικόν.

Λοιπὸν αὐτοὶ ποῦ ὑποστηρίζουν τὴ γνώμη πὼς πρέπει νὰ μὴ γονατίζῃ οὔτε καὶ ὁ Λειτουργὸς κατὰ τὴν ὥρα ἐκείνη ποῦ ἐκφωνεῖται τὸ «Τὰ Σὰ ἐκ τῶν Σῶν» στηρίζονται ἐπάνω στοὺς Κανόνας α) τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅστις λέγει «Ἐπειδὴ τινες εἰσιν ἐν τῇ Κυριακῇ γόνυ κλίνοντες καὶ ταῖς τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέραις ὑπὲρ τῶν τὰ πάντα ἐν πάσῃ παροικίᾳ ὁμοίως παραφυλάττεσθαι, ἐστῶτας ἔδοξε τῇ Ἁγίᾳ Συνόδῳ τὰς εὐχὰς ἀποδιδόναι τῷ Θεῷ...». Κανὼν Κ'. β) Τῆς ΣΤ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου τὸν 99ον, ὅστις σημειώνει τὰ ἐξῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου. «Ταῖς Κυριακαῖς μὴ γόνυ κλίνειν ἐκ τῶν θεοφόρων ἡμῶν Πατέρων κανονικῶς παρελάβομεν τὴν τοῦ Χριστοῦ τιμῶντες Ἀνάστασιν. Ὡς ἂν οὖν μὴ ἀγνοῶμεν τὸ σαφὲς τῆς τούτου παρατηρήσεως, δῆλον τοῖς πιστοῖς καθιστῶ-

μεν, ὥστε μετὰ τὴν ἐν τῷ Σαββάτῳ ἐσπερινὴν τῶν Ἱερωμένων πρὸς τὸ Θυσιαστήριον εἴσοδον, κατὰ τὸ κρατοῦν ἔθος, μηδένα γόνου κλίνειν μέχρι τοῖς ἐφεξῆς κατὰ τὴν Κυριακὴν ἐσπέρας καθ' ἣν μετὰ τὴν ἐν τῷ λυχνικῷ εἴσοδον αὐθις τὰ γόνατα κάμπτοντες οὕτω τὰς εὐχὰς τῷ Κυρίῳ προσάγομεν. Τῆς γὰρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐγέρσεως πρόδρομον τὴν μετὰ τὸ Σάββατον νύκτα παραλαμβάνοντες τῶν ὕμνων ἐντεῦθεν πνευματικῶς ἀπερχόμεθα, εἰς φῶς ἐκ τοῦ σκότους τὴν ἑορτὴν καταλήγοντες, ὡς ἐν ὀλοκλήρῳ ἐντεῦθεν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ πανηγυρίζειν ἡμᾶς ἀνάστασιν». γ) Τοῦ Νικηφόρου τοῦ Ὁμολογητοῦ τὸν Ι'. Κανόνα: «Χρὴ χάριν ἀσπασμοῦ κλίνειν γόνου ἐν Κυριακῇ, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Πεντηκοστῇ οὐ μὴν τὰς ἐξ ἔθους γονυκλισίας ποιεῖν». δ) Τοῦ Νικολάου Κων/πόλεως ἀπόκρισιν ἐξ ἀφορμῆς σχετικοῦ ἐρωτήματος ἀσκητοῦ: «Εἰ χρὴ κλίνειν ἐν Σαββάτῳ γόνου, ὡσπερ οὐδὲ ἐν Κυριακῇ, ἢ Πεντηκοστῇ» μετὰ τὴν ἀπόκρισι: «Ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ Κανόνος μὲν οὐ κεκώλυται. Οἱ πολλοὶ δὲ διὰ τὸ μὴ ἐπακολουθεῖν ἐν Σαββάτῳ νηστείαν, οὐδὲ γόνου κλίνουσιν». Νομίζω πῶς πρέπει νὰ σταθοῦμε ἐδῶ καὶ νὰ μποῦμε στὸ πνεῦμα τῶν ἀνωτέρω Κανόνων ἐν σχέσει μετὰ τὸ ὑφιστάμενον θέμα μας, ἀπαντῶντες στὸ σχετικὸ ἐρώτημα ἂν πρέπει νὰ γονατίζωμε ἢ ὄχι κατὰ τὴν Κυριακὴν, ἰδίᾳ κατὰ τὴν μετεοσίωσιν τῶν Τιμίων Δώρων. Τί λένε λοιπὸν οἱ παραπάνω Κανόνες τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας; Ὁ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου Κ' Κανὼν λέγει πῶς ἐπειδὴ ὑπάρχουν μερικοὶ ποὺ γονατίζουν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς, καθὼς καὶ τὰς ὑπολοίπους μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέρας, ὅπου γίνεται γονυκλισία γενικῆ, γιὰ νὰ ὑπάρξῃ μία τάξις ὁμοιόμορφος σ' ὅλους γενικὰ τοὺς ναοὺς καὶ μεταξὺ τῶν πιστῶν, ἢ Ἁγία Σύνοδος ἀποφαίνεται: «ἐστῶτας τὰς εὐχὰς ἀποδιδόναι τῷ Θεῷ». Ὅπως βλέπομε ἐδῶ καθαρὰ, τὸ ζήτημα δὲν εἶναι δογματικόν, ἀλλὰ ζήτημα τάξεως καὶ ὁμοιομορφίας στὴν ἐξωτερικὴ ἔκφρασι καὶ ἐκδήλωσι τῆς θείας λατρείας. Ἐὰν δηλαδὴ μιὰ ψυχὴ εἶναι ἔτσι πλασμένη, ὥστε νὰ βρῆσκη ἱκανοποίησι στὴ γονυκλισία, προσέχει ἢ ὠφέλεια ποὺ παίρνει ἀπὸ τὴ γονατιστὴ παρακολούθησι τῆς Θ. Λειτουργίας, ἢ ὅποια δὲν εἶχε τὸν καιρὸν ἐκεῖνο τέτοια χρονικὴ διάρκεια τοῦ τριώρου, ὅπως σήμερα. Καὶ ὁμιλεῖ περὶ «εὐχῶν», δηλαδὴ περὶ προσευχῶν ποὺ κάμνει ὁ ἴδιος ὁ πιστός. («Ἐστῶτας τὰς εὐχὰς ἀποδιδόναι»). Καὶ τὸ σημειώνει αὐτὸ διότι ὅταν οἱ μὲν γονατίζουν καὶ οἱ ἄλλοι στέκονται, ἐπέρχεται μιὰ σύγχυσις ὡς πρὸς τὸν λατρευτικὸν τρόπο καὶ προβάλλεται τὸ ἐρώτημα: Μὰ, ἐπὶ τέλους, ποιός ἀπὸ τοὺς δυὸ ἔχει δίκαιον; Αὐτὸς ποὺ προσεύχεται γονατιστὸς ἢ ὁ ἄλλος ποὺ στέκεται καὶ κλίνει ἀπλῶς τὸ κεφάλι

του; Ἐπειδὴ ἔπρεπε τοῦτο νὰ τακτοποιηθῆ, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῶν Πατέρων μὲ τὸν παραπάνω Κανόνα τῆς καθιέρωσε τὴν ὀρθοστασία κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Θ. Λειτουργίας καὶ τῆς προσευχῆς. Ζήτημα λοιπὸν τάξεως στοὺς Ναοὺς καὶ ὄχι στὸ σπίτι μας, στὸ «Ταμεῖον» μας, ὅπου δὲν ἔχομε καμμιά δέσμευσι, γιατί ὁ τρόπος τοῦ προσεύχεσθαι εἶναι ζήτημα δευτερεύον καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰδιοσυγκρασία τοῦ προσευχομένου. Ἡ κλίνει ἢ δὲν κλίνει τὸ γόνυ του, ἢ σκύβει ἢ δὲν σκύβει τὸ κεφάλι του, τοῦτο εἶναι ὑπόθεσις τῆς καρδιάς του καὶ ὄχι τῆς κάμψεως τῶν μελῶν καὶ μπορεῖ νὰ εἰπῆ κανεὶς εἶναι σχολεῖον, κατὰ τὴν προσφιλεῖ ἔκφρασιν τοῦ μακαρίτου Ἀνδρούτσου. Δὲν ἐπιβάλλονται αὐτὰ τὰ ὑποκειμενικῆς φύσεως ζητήματα, πού ἀφοροῦν τὰς προσωπικὰς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ, σὲ καλοῦπια κανόνων καὶ νόμων. Ὅταν ὅμως τὸ πρᾶγμα παύρην δημοσιότητα καὶ εὐρισκόμεθα ὅλοι μαζί στὸν Ἱερό Ναό, δὲν πρέπει νὰ παρουσιάζεται τὸ θέαμα μιᾶς ἀνομοιομορφίας στὴν ἐξωτερικὴ ἐκδήλωσι τῆς λατρείας. Ἐχεις καὶ σὺ ὁ ἴδιος ἀντιληφθῆ τί γίνεται καὶ μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ στὰς διαφόρους ἐκφωνήσεις μεταξύ μας ἢ στ' ἀντίφωνα κ.λ.π. μεταξύ τοῦ λαοῦ ἢ τὶς καθόλου, τέλος πάντων, ἐκδηλώσεις κατὰ τὴν εἴσοδον τῶν Τιμίων Δώρων. Ἄλλοι κάνουν ἀπλῶς τὸ σταυρό τους, ἄλλοι κλίνουν τὸ κεφάλι, ἄλλοι γονατίζουν, σὰν θερμότεροι καὶ συναισθηματικώτεροι. Ὅταν ἓνας ξένος βρεθῆ στὸν Ὁρθόδοξό μας Ναό, ἔλλου δηλ. δόγματος πιστός, καὶ ἰδῆ αὐτὰ τὰ φαινόμενα, θὰ διερωτηθῆ εὐλόγα: «Τί γίνεται ἐδῶ μέσα»; Κατάλαβες, ἀδελφέ, γιατί ἡ Ἁγία Σύνοδος καθώρισεν «ἐστῶτας τὰς εὐχὰς ἀποδιδόναι τῷ Θεῷ»; Κι' ἂν κανένας βρῖσκειται σὲ κάποια γωνία ἀθέατος καὶ γονατιστὰ προσεύχεται ὁ ἄνθρωπος, εἴτε γιατί αὐτὸς ὁ τρόπος τὸν εὐχαριστεῖ, εἴτε γιατί τὸ ἔχει κάμει «τάμα» δὲν κολάζεται, ἀφοῦ δὲν φέρνει καμμιά ἀταξία στὸ Ναό καὶ στὸ ἐκκλησίασμα, οὔτε καὶ προκαλεῖ τίποτε σχόλια. Μπορῶ νὰ θυμηθῶ μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτῆ τὸν Ἀπόστολο: «Πάντα κατὰ τάξιν καὶ εὐσημόνως γενέσθω» (Α' Κορ. ιδ' 40.) Ἄν καὶ τὰ ζητήματα αὐτά, εἶπα, δὲν ὑπόκεινται σὲ στρατιωτικούς - μηχανικούς κανονισμούς, ἐπειδὴ ὅμως ἀφοροῦν τὴν ἐμφάνισιν στὴ δημοσία λατρεία, δὲν πρέπει νὰ παρατηρῆται ἀταξία καὶ ἀσχημία, οὔτε νὰ ἐγείρεται θέμα συζητήσεων ἀπὸ κάθε ἀτομικὴ προτίμησι τοῦ πιστοῦ ἀπὸ τοὺς ἄλλους πού συμπροσεύχονται. Στὸ σπίτι του καὶ στὸ εἰδικὸ δωμάτιο τῆς προσευχῆς του ὁ Χριστιανὸς ἐκδηλώνει κατὰ βούλησιν τὸν τρόπο τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης του. Μέσα ὅμως στὸ Ναό ὑπάρχει αὐτὴ ἡ κανονικὴ διάταξις, πού στὴν περίπτωσι τῶν προσευχῶν μας,

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ «ΦΙΛΟΘΕΟΝ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΝ»
ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ
ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΕΣΙΝ

**Τὴν συγγένεια τὴν κάνει περισσότερο κι' ἀπὸ τὸ αἷμα,
ὁ ψυχικὸς σύνδεσμος καὶ ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη.**

Ποιά δύναμην ἔχει ἡ κατὰ σάρκα συγγένεια καὶ ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἴδιου αἵματος γιὰ νὰ συνδέῃ οὐδ' ἀμοιβαίαν ἀγάπη τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν λείπη ὁ βαθύτερος ψυχικὸς δεσμός, δὲν συγκλίνουνε οἱ καρδιές μέσα στὰ στήθη, καὶ δὲν ὑπάρχει ἡ ἀνυπόκριτη διάθεση διὰ ἀγάπη; Καμμιάν, ἀπολύτως καμμιάν.

Τὸ αἷμα τότε ἡ εἶναι ψυχρὸ καὶ μᾶς κάνει παγερούς καὶ ἀδιαφόρους· ἡ βράζει ἀπὸ θυμὸ, καὶ μᾶς ξανάβει· καὶ μᾶς διεγείρει· καὶ γίνεται, αὐτὸ κυρίως, ἡ ἀφορμὴ γιὰ δυσαρέσκεις καὶ στίς φιλονεικίαις καὶ στίς διχόνοιαις.

Ὁ Ἡσαΐ καὶ ὁ Ἰακώβ ἦσαν καρπίσματα τῶν ἰδίων πόνων· γιὰτὶ ἐγεννηθήκανε δίδυμοι. Ἀλλὰ κι' ὅταν ἀκόμη ἦτανε, σὰν θαυμάσιοι νὰ εἰποῦμε, μέσα στὰ μητρικά τους σπλάγχνα, κι' ἐκεῖ δὲν ἐμονιάζανε· παρὰ ἐμαλλώνανε κι' ἐκεῖ, καὶ συγκρουόντανε, καὶ ἦτανε σὲ ἀναταραχὴ συναμεταξύ τους. «Ἐσκιρτοῦσανε τὰ παιδιὰ μέσα της» (Γεν. κε', 22). Ἡ ταλαίπωρος δὲ μητέρα τους ποὺ τοὺς ἐκοιλοφοροῦσε, ἀποροῦσε γι' αὐτό, καὶ δὲν ἤξερε ποιοὺ θάτανε τὸ τέλος. «Τί θὰ μοῦ συμβῆ ἄραγε; καὶ γιὰτί νὰ γίνεται αὐτὸ τὸ πρᾶγμα»; (Γεν. κε', 22).

κατὰ τὴν διάρκεια τῆς θείας λατρείας, νὰ μὴ γονατίζωμε. Κι' ἐρωτῶ ἐξ ἄλλου: Μπορεῖ τρεῖς ὀλόκληρες ὥρες, ὅπως ἐξελίχθη ἡ Θ. Λειτουργία σήμερα, νὰ προσεύχεται κανεὶς γονατιστός; Καὶ ποιά ἡ ὠφέλεια; Ἄς ἐλθωμε τώρα στοὺς ἄλλους Κανόνας.

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ Χ.

Κι' όταν, τέλος πάντων, οί δυο αὐτοί αὐτάδελφοί και ἔχθράδελφοί προβάλλανε ἀπὸ τὴν κοιλιά τῆς μάννας τους στὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐφανερῶσανε ἀμέσως κι' ἀπὸ τὴν πρώτην ἐκείνη στιγμή, πόση φυσικὴν ἀντιπάθεια εἶχανε ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλο. Ἐπρόβαλε πρῶτος ὁ Ἡσαῦ «πυρόχρωμος και τριχωτός ὀλόκληρος», σὰν νὰ φοροῦσε προβιά προβάτου (Γεν. κε', 24). Κι' ἀκολούθησε κατόπιν ὁ Ἰακώβ, πού δὲν ἦτανε, οὔτε κοκκινόχρωμος οὔτε δασύς, «ἀλλὰ παιδί ἀπαλόδερμο κι' ἄτριχο» (Γεν. κε', 25)· και τὴν ὥρα πού γενιῶτανε κρατοῦσε, μὲ τ' ἀπαλὸ του χεράκι, τὴ φτέρνα τ' ἀδελφοῦ του πού πρωτόβγαινε· σὰν νᾶθελε τάχα νὰ τὸν ἐμποδίση, και τὸν κρατοῦσε γιὰ νὰ μὴν πρωτοβγῆ ἐκεῖνος (Γεν. κε', 26).

Ὅταν δὲ πλέον γεννηθῆκανε κι' ἐμεγαλώσανε, δὲν μποροῦσανε νὰ δείξουνε χαρακτῆρες διαφορετικώτερους και πιὸ ἀντιμαχόμενες συνήθειες και γνῶμες. «Γιατὶ εἶχανε μὲν οἱ δύο νέοι τὴν ἴδια ἡλικία· δὲν ἐσυμφωνοῦσανε ὅμως καθόλου, οὔτε στὸ φυσικὸ τους χαρακτῆρα οὔτε στὶς κλίσεις τους». Ὁ ἓνας ὁ Ἡσαῦ ἦτανε ἀγροῖκος και τραχύς· ὁ ἄλλος ὁ Ἰακώβ ἀπροσποίητος και ἡμερος· ἐκεῖνος ἐγύριζε στὶς ἐρημιές και στὰ δάση κι' ἀγαποῦσε μανιακὰ τὸ κυνήγι· ὁ ἄλλος ἐπερνοῦσεν ἡσυχὰ κάτω ἀπὸ τὴ σκεπὴ τοῦ πατρικοῦ του σπιτιοῦ και ἦτανε σπιτοπούλι, πού δὲν ἔφευγε οὔτε βῆμα ἀπὸ τὸ πλευρὸ τῶν γονιῶν του· «ἔμενε πάντα στὸ σπίτι» (Γεν. κε', 27).

Ὡς και στὴν καρδιά τῶν γονιῶν τους δὲν εἶχανε αὐτοὶ τὴν ἴδια θέση, παρὰ διαφέρανε. Κι' ὁ μὲν πατέρας, ὁ Ἰσαάκ, ἀγαποῦσε περισσότερο τὸν Ἡσαῦ· ἡ δὲ μητέρα, ἡ Ρεβέκκα, ὑπεραγαποῦσε τὸν Ἰακώβ. Πρόσθεσε δὲ ἀκόμα κι' αὐτό. Μιὰν ἡμέρα ὁ Ἡσαῦ ἐγύρισε στὸ σπίτι, πεθαμένος κυριολεκτικὰ ἀπὸ τὴν χούραση κι' ἀπὸ τὴν πείνα. Και τότε ὁ Ἰακώβ, γιὰ νὰ τοῦ δώση λίγη φακὴ, πού εἶχε βρασμένη, και νὰ ξεπεινάσῃ, τοῦ

ἀγόρασεν ἐμπορικώτατα καὶ τ' ἄρπαξεν ἔτσι τὰ πρωτοτόκιά του.

Ὅντας λοιπὸν τόσο διαφορετικοὶ χαρακτῆρες οἱ δύο τοὺς ἐχωρίσανε, γιὰ πάντα, κι' ὡς πρὸς τὸν τόπο πού ἐκατοικήσανε.

Θᾶλεγεν ἴσως κανένας, πὼς τὰ δύο αὐτὰ ἀδελφία γι' αὐτὸ γεννηθήκανε στὸν κόσμον· γιὰ νᾶναι δηλαδὴ ὁ ἓνας ὁ ἀντίποδας τοῦ ἄλλου! Κι' ὅμως, ὅπως τὸ εἶπαμε, εἶναι φύτρα τῆς ἴδιας ρίζας· καὶ μιὰ κοιλιά τοὺς ἐβάσταξε ταυτόχρονα καὶ τοὺς δύο· στὴν ἴδια γέννα καὶ τὴν ἴδιαν ὥρα ξεπροβάλανε καὶ οἱ δύο τοὺς στὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἦσαν, μ' ἓνα λόγο, ὁμοπάτριοι κι' ὁμομήτριοι. Ἀδελφοὶ δίδυμοι, πού τὴν ἴδια στιγμή κι' ἐσπαρθήκανε καὶ συλληφθήκανε κι' ἐγεννηθήκανε. Κι' ὅμως ὑπερίσχυσε κ' ὑπερνικοῦσε μεταξύ τους ἡ ἀντιπάθεια!

Ὡ, ἄλλες εἶναι οἱ αἰτίες μιᾶς ἀληθινῆς ἀγάπης. Δὲν εἶναι μονάχα τὸ αἶμα.

Ὁ φθονερός εἶναι ἄδικος. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς βοηθεῖ καὶ ὑποστηρίζει τοὺς ἀδικούμενους.

Οἱ Παλαιστῖνοι, ὅταν ἔμενε στὰ Γέραρα ὁ Ἰσαάκ, τὸν ἐφθονήσανε γιὰ τὴν εὐτυχία πού ἐβλέπανε νάχη καὶ πού τὴν παρατηρούσανε, πὼς ὀλοένα μεγάλωνε κι' ἐπλήθαινε. Ἡ γῆ τοῦδινε τὰ κριθάρια πού ἔσπερνε στὸ ἑκατονταπλάσιο. Τὰ πρόβατά του, τὰ βώδια του καὶ τ' ἄλλα του ζωντανὰ ἐπολλαπλασιάζονταν. Καὶ τὰ χωράφια του ἐκάρπιζαν. Ὑψώθηκε σὲ πλοῦτο καὶ σὲ δύναμη· κι' ὅλο κι' ἀνέβαινε πιὸ ψηλὰ «ἔγινε μεγαλύτερος· ὥσπου καταστάθηκε πάρα πολὺ μέγας» (Γεν. κστ', 12—14).

Νὰ ἡ αἰτία καὶ ἡ ἀφορμή, πού σταθήκανε ἱκανές, γιὰ νὰ κινηθῇ ὅλου τοῦ Ἔθνους ὁ φθόνος κατεπάνω του· «Τὸν ἐζήλεσαν οἱ Παλαιστῖνοι» (Γεν. κστ' 14). Ὁ φθόνος ὅμως δὲν ἱκανοποιεῖται καὶ δὲν ἡσυχάζει ὡς

ἐδῶ· ὁ φθονερός ἔχει βέβαια τὸ φθόνο μέσα στὴν καρδιά του νὰ τὸν τρώῃ· ἀλλὰ κατατρέχει καὶ μὲ ἔργα, ἂν τὸ μπορέσῃ. Οἱ φθονεροὶ λοιπὸν Παλαιστῖνοι ἐχώσανε μὲ πέτρες καὶ μὲ χῶματα τὰ πηγάδια, ποῦ τὰ εἶχαν ἀνοίξει οἱ δοῦλοι τοῦ πατέρα του, γιὰ νὰ τὸν ἀναγκάσουν ἔτσι, ἀπὸ τὴν ἔλλειψι τοῦ νεροῦ, νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν τόπο τους. Κι' ὁ Ἀβιμέλεχ, ποῦ βασιλεύεε στὸ φθονερὸν ἐκεῖνο λαό, δὲν ἐντράπηκε διόλου νὰ ξεστομίσει τὴν αἰτία· καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἐμπάθειά του· «Νὰ φύγῃς ἀπὸ μᾶς!» Γιατί; «ἐπειδὴ ἐγένηκες πολὺ δυνατώτερός μας» (Γεν. κστ', 15, 16).

Νὰ φύγῃς· νὰ πᾶς στὸ καλό· νὰ ξεμακρύνῃς· νὰ βρῆς ἄλλο τόπο νὰ μείνῃς· γιατί δὲν μπορούμε νὰ σέ βλέπουμε μπροστά μας τόσο εὐτυχισμένο! Ἡ εὐτυχία σου εἶναι δυστυχία μας· ὁ πλοῦτός σου φτώχεια μας· ἡ δύναμίς σου, ἀδυναμία μας, καὶ τ' ἀνέβασμά σου, ταπείνωση δική μας. Δὲν ἐκρύψανε τὸ πάθος τοῦ φθόνου, ποῦ τοὺς ἔκανε νὰ λυώνουν· γιατί ὅπως λέει ὁ ἱ. Χρυσόστομος, «τέτοιος εἶναι ὁ φθόνος· δὲν ἀνέχεται μὲ καλωσύνη τὴν εὐτυχία τοῦ ἄλλου· παρὰ τὴ νομίζει δυστυχία δική του κι' ἄρρωστᾶ, ὅταν βλέπῃ τὸ γείτονά του νὰ εὐτυχῆ».

Τί νᾶκανε λοιπὸν ὁ Ἰσαάκ; Ἔδωκε τόπο στὸ κακὸ τοῦ φθόνου κι' ἐπῆγε κι' ἐγκαταστάθηκε σὲ κάποια φαράγγια τῶν Γεράρων· κι' ἀνοίξεν ἐκεῖ καινούργια πηγάδια κι' εὐρῆκε γιὰ τὰ ζωντανά του πηγῆς ἀπὸ δροσερὸ νερὸ (Γεν. κστ', 19). Μὰ κι' ἐκεῖ τοῦ ξαναστήσανε πόλεμο οἱ βοσκοὶ τῶν Γεράρων κι' ἐνοχλοῦσανε τοὺς δικούς του· κι' ἀναγκάσθηκε πάλιν ἀπὸ τίς ἐπιθέσεις τους, νὰ φύγῃ κι' ἀπὸ κεῖ. «Ἐφυγε λοιπὸν ἀπὸ ἐκεῖ· κι' ἐπῆγε κι' ἀνοίξεν ἄλλοῦ πηγάδι» (Γεν. κστ', 20). Ἀλλὰ καὶ στὸ νέο τόπο ποῦ πῆγε βρῆκε κι' ἐκεῖ πόλεμο καὶ διαπληκτισμοὺς καὶ κρισολογίες. Καὶ τέλος, ἄφησε καὶ τὸ μέρος αὐτό, κι' ἐπῆγεν ἄλλοῦ· «κι' ἀνοίξε νέα πηγάδια» (Γεν. κστ', 20). Ἐδῶ πλέον

ἀπόκαμαν οἱ φθονεροὶ νὰ κατατρέχουνε τὸν ἄνθρωπο, πού τὸ ἐβλέπανε ὀλοφάνερα, ὅτι ὁ Θεὸς τὸν εὐλογοῦσε· «καὶ δὲν τὸ ἐπολεμοῦσανε πλέον». Γι' αὐτὸ κι' ὁ Ἰσαάκ, πού ἓνα ἀπὸ τὰ πρῶτα πηγάδια τὸ εἶχεν ὀνοματίσει «Ἀδικία», γιὰ τ' ἄδικο πού τοῦκαμαν οἱ φθονεροὶ Γεραρίτες· καὶ τ' ἄλλο τῶχε ὀνοματίσει «Ἐχθρα», γιὰ τὴν ἐχθροπάθεια καὶ τὴν κακία τους ἐναντίον του. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ πηγάδι τὸ εἶπεν «Εὐρυχωρία»· γιὰ νὰ φανερώσῃ, ἔτσι, τὴ μεγάλη ξεκούραση πού τοῦφερε· καὶ τὴν εὐτυχία πού γνώρισε, ἔπειτα ἀπὸ τοὺς κατατρεγμοὺς πού ἐδοκίμασε.

Τί μαθαίνομε καὶ τί διδασκόμαστε ἀπὸ αὐτά; Μαθαίνομε πρῶτα τὴν ἀδικία τοῦ φθονεροῦ ἀνθρώπου. Μαθαίνομε δεῦτερον τὴν ὑπομονή πού ἐδείξεν ὁ φθονούμενος. Καὶ τρίτον, πὼς οἱ ἀνθρώπινοι κατατρεγμοὶ δὲν ἔχουνε τὴ δύναμι νὰ μᾶς βλάψουνε, ὅταν ὁ κατατρεγμὸς μας εἶναι ἄδικος καὶ εἶναι μαζί μας καὶ μᾶς βοηθεῖ καὶ μᾶς προστατεύει ὁ Θεός. Καὶ τὸ τρίτον αὐτὸ τὸ εἶδανε, ὀλοφάνερα καὶ μὲ τὰ μάτια τους, οἱ Γεραρίτες· καὶ γι' αὐτὸ ἀλλάξανε, ὅπως διόλου, τακτικὴ καὶ συμπεριφορά. Καὶ βλέπομε, πὼς ὁ Ἀβιμέλεχ, ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ κυρίαρχος τῆς χώρας ἐκείνης, συνωδευμένος ἀπὸ τοὺς μεγιστᾶνες καὶ μὲ τοὺς ἄρχοντες ὅλους τριγύρω του, ἐπῆγγε κι' εὐρῆκε τὸν Ἰσαάκ, κι' ἐζήτησε νὰ τὸν ἐξευμενίσῃ. Κι' αὐτόν, πού ὡς ἐκείνη τὴ στιγμή τὸν κατάτρεχαν, τὸν παρακαλοῦσανε τώρα νὰ συμφιλιωθοῦνε! «Γιατί ἦλθατε; τοὺς ἐρώτησεν ὁ Ἰσαάκ, γιατί ἦλθατε σ' ἐμένα, ἀφοῦ μὲ μισοῦσατε καὶ μ' ἀποδιώξατε;» (Γεν. κστ', 27).

Ναί, τ' ἀποκριθῆκανε· αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια· «ἀλλὰ εἶδαμε καὶ τὸ ἐγνωρίσαμε πλέον καλά, πὼς ὁ Κύριος εἶναι μαζί σου» (Γεν. κστ', 28). Γι' αὐτὸ θέλομε τώρα νὰ συμφιλιωθοῦμε μεταξὺ μας καὶ νάχωμε εἰρήνη· καὶ νὰ ξεχάσῃς τὰ ὅσα γινήκανε καὶ νὰ μὴ θέλῃς νὰ μᾶς ἐκδικηθῇ. Σκέψου, πὼς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δὲν σ'

ἀποστραφήκαμε· οὔτε καὶ σ' ἐχθρευθήκαμε· ἀλλὰ σοῦ φερθήκαμε καλὰ καὶ σ' ἀφήσαμε νὰ φύγῃς ἐλεύθερα. Ἐέχασε λοιπὸν τὰ περασμένα· κι' ἀπὸ δῶ καὶ πέρα θέλομε νᾶσαι φίλος μας πιστός. Καὶ τόσο περισσότερο τὸ θέλομε, ὅσο βλέπομε καλύτερα πῶς ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐπάνω σου. «Εἶσαι εὐλογημένος ἀπὸ τὸν Κύριο» (Γεν. κστ', 29). Ποιὸς δὲν θέλει νᾶχη φίλους, αὐτοὺς ποὺ βλέπει ὀλοφάνερα πῶς τοὺς προστατεύει καὶ τοὺς βοηθεῖ ὁ Θεός;

Ὁ Ἰσαὰκ δὲν μπορούσε ν' ἀντισταθῇ σὲ μιὰ τόσο ταπεινὴ παράκληση, καὶ νὰ μείνῃ ἀδυσώπητος κι' ἀλύγιστος. Δὲν ἔπρεπε νὰ διατηρῇ ἐκδικητικὸ πνεῦμα μέσα στὴ φιλόθεη ψυχὴ του, οὔτε καὶ μνησίκακο διάθεση. Καὶ ἡ ὑπομονὴ ποὺ εἶχε φανερώσει προηγουμένως, ἦτανε ἀπόδειξη καὶ ἐγγύηση πιστὴ γιὰ τὴν καλωσύνη του, καὶ γιὰ τὴν ἄδολη καρδιά του. «Τοὺς ἐπεριποιήθηκε λοιπὸν καὶ τοὺς ἐδέχθηκε στὸ σπίτι του ὁ Ἰσαὰκ· κι' ἐφάγανε καὶ ἤπιανε· καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ὠρκίσθησαν, μὲ τὴ σειρὰ τους, ὅλοι (Γεν. κστ' 30,31).

Πρέπει νὰ σημειώσωμεν ἐδῶ, πῶς ὠρκίσθησαν τὴν ἄλλην ἡμέρα. Γιατί δὲν ἦτανε βέβαια σωστὸ καὶ κατάλληλος καιρὸς γιὰ ὀρκομωσία ἢ ὥρα τοῦ τραπεζιοῦ καὶ τῶν διαχύσεων καὶ τῶν φιλοφρονημάτων, ποὺ γίνονται ἐπάνω στὸ τραπέζι καὶ τὴν ὥρα τῆς εὐωχίας. Γι' αὐτό, ὕστερα ἀπὸ τὴ φιλοξενία καὶ τὸ συμπόσιο, ποὺ τοὺς ἔκαμε ὁ Ἰσαὰκ τὴν πρώτην ἡμέραν, τὴν ἐπομένην ἐμαζεύθησαν κι' ἀντάλλαξαν ὄρκους, κι' ἐδέσανε μ' αὐτοὺς τὴ μελλοντικὴ τους φιλία καὶ τὴν ἀμοιβαία τους ἀγάπη, γιὰ νᾶναι στερεὴ καὶ ἀμετακίνητη. Καὶ τότε πλέον, τοὺς ἐπρόπεμψεν εἰρηνικὰ ὁ Ἰσαὰκ «κι' ἐχωρισθῆκανε φιλικὰ καὶ μ' ἀποτελέσματα θαυμάσια» (Γεν. κστ' 31).

Μετφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Μία συγκινητική ανάμνησις

**ΕΥΛΑΒΙΚΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ
Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΙ Η ΕΠΙΒΛΗΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ
Ο ΘΑΥΜΑΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΚΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ**

Ἡ καμπάνα τοῦ ὄρθρου μᾶς βρῆκε στὸν παραλιακὸ δρόμο τοῦ Κορινθιακοῦ. Ἡ συντροφιά μας δύο αὐστριακοὶ καὶ ἓνας νοτιοαμερικανὸς ποὺ ξεκινήσαμε ἀπὸ τὴν νύχτα ἀφίνοντας πίσω μας τὴν μεγάλη λουτρόπολι γιὰ ν' ἀπολαύσωμε τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου καὶ πρὸ παντὸς τὴν ὁμορφιὰ τοῦ τοπίου μὲ τὸν συνδυασμὸ τῆς θαλάσσης, τοῦ πρασίνου καὶ τῆς εἰδυλλιακῆς μορφῆς τῶν γύρω χωριῶν. Ὁ νοτιοαμερικανὸς συνοδοιπόρος μας εἶχε ιδιαίτερη ἀδυναμία γιὰ τὸ ἑλληνικὸ χωριό. Καὶ τὸν ἀκούσαμε μὲ συγκίνησι σχεδὸν νὰ μᾶς μιᾷ γιὰ τὰ χωριά τὰ ἑλληνικὰ ποὺ δὲν θὰ τὰ λησμονοῦσε μέχρι τελευταίας πνοῆς του. Ἐθαυμάζαμε τὴν ὑπερβολικὴ του ἐκδήλωσι ἀλλὰ καὶ πιστεύαμε στὴν ἔκρηξι τῆς εἰλικρινείας της. Μὲ ψυχὴ καλλιτεχνικὴ καὶ μὲ πλοῦτο ποιητικὸ προσπαθοῦσε νὰ ζωντανέψῃ τὰ χωριά τὰ ἑλληνικὰ καθὼς τὰ εἶχε γνωρίσει καὶ ἀγαπήσει σὲ διάφορες περιοδεῖες του στὴν Ἑλλάδα. Τὰ χωριά αὐτὰ τὰ εἰδυλλιακὰ μὲ τὰ αἰωνόβια δέντρα τὰ φορτωμένα μὲ ὀλοπράσινους καρπούς, τὰ δέντρα στὰ ὁποῖα τὰ γηρατειὰ εἶχαν δώσει παράδοξα ἰδιότροπα σχήματα καὶ ποὺ εἶχαν κάποτε προκαλέσει κραυγὲς θαυμασμοῦ τοῦ τραγικοῦ ποιητῆ, τοῦ Σοφοκλῆ. Καὶ ἐξακολουθοῦσε νὰ μᾶς ἐξυμνῇ τὰ χωριά μὲ τὰ κάτασπρα σπιτάκια καὶ τὰ ἄλλα χωριά ποὺ εἶχε ἐπισκεφθῆ, τὰ κρυμμένα μέσα στὶς πεδιάδες μὲ τὰ πρόβατα καὶ τὰ βουκολικὰ εἰδύλλια. Καὶ θὰ συνέχιζε τὸν ὕμνο τοῦ χωριοῦ ἂν ἀπὸ μπροστά μας δὲν περνοῦσαν δυὸ νέες γυναῖκες φορτωμένες μὲ βασιλικούς. Ποῦ τοὺς ἐπήγαιναν τοὺς βασιλικούς αὐτούς; Καὶ ὅταν ἐδώσαμε τὴν πληροφορία, ὅτι τὸ ὀλοπράσινο καὶ ὀλόδροσο αὐτὸ λουλούδι κλείει μέσα του τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ γιὰτὶ ἐστάθηκε αὐτὸ ἐπάνω ἀπὸ τὸν τόπο, ὅπου ἦταν κρυμμένος ὁ Σταυρὸς τοῦ μαρτυρίου του καὶ ὅτι τὴν ἡμέρα αὐτὴ εἶχε κι' αὐτὸ τὴν γιορτὴ του σὲ κάθε ἐκκλησία καὶ σὲ κάθε χριστιανικὸ σπίτι ἄστραψαν τὰ μάτια τῶν ξένων συνοδοιπόρων μας. Καὶ ὁ νοτιοαμερικανὸς σύντροφός μας ὠραματίσθηκε τὰ ἑλληνικὰ χωριουδάκια μὲ τὶς ἀβυστωμένες ἐκκλησίτσες, ὅπου εἶχε κάποτε ἀκούσει τὰ γεροντάκια ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἀκόμη νὰ προσεύχωνται μὲ κατάνυξι καὶ εὐλάβεια.

— Θέλετε νὰ μποῦμε στὴν μικρὴ αὐτὴ ἐκκλησίτσα τοῦ χωριοῦ, ποὺ ἀντικρίζομε;

Ἐνας ἐνθουσιασμός γενικός ὑπεδέχθη τὴν πρότασι αὐτή. Ἐκκλησίαι μικρὴ ἀλλὰ ὀλοκάθαρτα καὶ μὲ ἀσημένια καντήλια ποὺ ἐφώτιζαν εἰκονίσματα, ποὺ πολλὰ ἀπ' αὐτὰ εἶχαν ἀσημένια φωτοστάφανα. Οἱ ξένοι ἐδοκίμασαν ἕνα εἰλικρινὲς ρίγος. Ἡ ὑποβλητικὴ μορφή τοῦ μεσήλικος ἑφημερίου, ποὺ λειτουργοῦσε, εἶχε προκαλέσει σ' αὐτοὺς ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή βαθύτατη ἐντύπωσι. Καὶ ἡ εὐλάβεια κατόπιν τῶν πιστῶν τοῦ μικροῦ χωριοῦ, ποὺ ὁ καθένας τοὺς κρατοῦσε καὶ ἕνα κλωνάρι βασιλικοῦ, εἶχε δημιουργήσει στὴν ψυχὴ τῶν ξένων ἕνα κόσμο συγκινητικό. Δὲν τοὺς ἐχώριζαν πλέον θρησκευτικὲς διακρίσεις. Οἱ αὐστριακοὶ καθολικοὶ καὶ ὁ διαμαρτυρούμενος νοτιοαμερικανὸς ἔσκυψαν τὸ κεφάλι τοὺς καὶ ἀφῆκαν τὴν ψυχὴ τοὺς σὲ μιὰ ἀνάτασι, ὅταν ὁ ἑφημέριος ὕψωνε τὸν Τίμιο Σταυρὸ ἀνάμεσα σὲ βασιλικοὺς καὶ σὲ ὅλα πολύχρωμα λουλούδια. Δὲν εἶχαν γνωρίσει ποτὲ μιὰ τέτοια μυσταγωγία θρησκευτική.

— Ἄ! ὁ Θεὸς τοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ, ψιθύρισε ὁ νοτιοαμερικανὸς.

Εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ὅλων τῶν χριστιανῶν καὶ ὅλων τῶν πλασμάτων του, παρατηρήσαμε ταπεινά.

*

Ὡς τόσο ἐδοκιμάζαμε μιὰ συγκινητικὴ ὑπερφέανεια γιὰ τὴν ἐντύπωσι, ποὺ προκαλεῖ ἡ ὀρθόδοξη θρησκεία καὶ ἡ μυσταγωγικὴ τῆς ἐξωτερικεύσεως. Τὸ χωριὸ μὲ ὅλη τὴν ταπεινότητά του στάθηκε πάντοτε ἡ προθήκη τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς θρησκευτικῆς εὐλαβείας τῶν ἑλλήνων. Ἴσως νὰ μὴν ἐδόθηκε ἡ δέουσα προσοχὴ στὸν μεγάλο παράγοντα ἀπὸ ἀπόψεως χριστιανικῆς καὶ τουριστικῆς τῆς μικρῆς ἐκκλησίας τοῦ χωριοῦ. Εὐτύχημα ὅτι τὰ ξηνητευμένα παιδιὰ τοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ δὲν παραγνωρίζουν αὐτὰ τὴν σημασία τῆς ἐκκλησίας τῆς γενέτειράς τους. Καὶ στέλνεται ἀπὸ τὶς ἀπομακρυσμένες χώρες κάποια καμπάνα γιὰ τὴν ἐκκλησία τοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ, δωρεὰ ἑλληνοσ ἀποδήμου, καὶ κάποια εἰκονίσματα στολίζονται μὲ ἀσήμια, προσφορὰ τῶν ξηνητεμένων τοῦ χωριοῦ.

Συνεχίζοντας τὸν δρόμο μας καὶ ροβολώντας πίσω πρὸς τὴν νταντέλα τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ἡ εἰκόνα τῆς μικρῆς ἐκκλησίας τοῦ χωριοῦ καὶ τῆς σεμνῆς καὶ ὑποβλητικῆς ἱεροτελεστίας κρατοῦσε σὲ μιὰ συγκίνησιν καὶ σὲ μιὰ διαρκὴ ἀνάτασι τὴν ψυχὴ καὶ τὴν σκέψιν τῶν ἑτεροδόξων ἐπισκεπτῶν. Ἐχει τὴν μεγαλοπρεπῆ τελετουργικὴ ἐμφάνισί του ὁ καθολικισμὸς — μᾶς ἔλεγε μὲ εἰλικρίνειαν ἕνας ἀπὸ τοὺς δυὸ αὐστριακοὺς συνοδοιπόρους — λείπει ὅμως ἀπὸ αὐτὸν κάποια ἀτμόσφαιρα, ποὺ τὴν δημιουργεῖ μόνο ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησία. Καὶ ἦταν καθηγητὴς σ' ἕνα κολλέγιο τῆς Βιέννης ὁ αὐστριακὸς αὐτὸς συνοδοιπόρος μας. Ἐδίδασκε τὴν ἱστορία τῶν νεωτέρων χρόνων. Καὶ ἀνεπόλησε ξεφυλλίζοντας στὴ μνήμη του

τις σελίδες τῆς ἱστορίας, πού ἐδίδασκε πόσο ἡ ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι στενὰ συνδεδεμένη μετὰ τὴν θρησκεία, τὴν ἐκκλησία καὶ τοὺς λειτουργοὺς τῆς τοῦς πῖθ ἀπλοῦς καὶ ἀφανεῖς. Μᾶς μίλησε μετὰ μιὰ τρεμάμενη φωνὴ ὁ αὐστριακὸς συνοδοιπόρος μας καθηγητὴς γιὰ τὸν ἐφημέριο τῆς μικρῆς ἐκκλησίας τοῦ χωριοῦ καὶ γιὰ τὴν ὑποβλητικὴν τῆς λειτουργίας του. Συνεχίσαμε τὴν πορεία μας ὡς τὸ σημεῖο πού μᾶς πρόσμενε τὸ αὐτοκίνητο. Ἦταν σὰν μιὰ ἐπιστροφή ἀπὸ ἱερὸ προσκύνημα ἢ πορεία μας αὐτὴ. Καὶ ἦταν μιὰ ἐπιστροφή πρὸς τὴν Ἑλλάδα τῶν θρύλων, τῶν παραδόσεων καὶ τῆς ἱστορίας. Στὴν βραχυχρόνια ἔστω σιωπηλὴ αὐτὴ πορεία μας μᾶς παρακολουθοῦσε ἡ ἀτμόσφαιρα ἐνὸς μυστικισμοῦ, πού προσπαθοῦσαμε νὰ τὴν ἀγκαλιάσωμε μετὰ τὴν ψυχὴ μας ὅσο τὸ δυνατὸ περισσότερο. Τὸ λεπτὸ ἄρωμα τοῦ βασιλικοῦ μετὰ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ πού στάθηκε ὁ ἀκοίμητος φρουρὸς τοῦ Σταυροῦ του ὡσὰν νὰ ἀρωμάτιζε τὴν ἀτμόσφαιρα αὐτὴ.

— Ἄ! ὁ Θεὸς τοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ, ψιθύρισε καὶ πάλι σὲ μιὰ ἔξαρσί του ὁ νοτιοαμερικανὸς συνοδοιπόρος μας.

— Εἶναι Θεὸς ὅλου τοῦ κόσμου...

Κανεὶς δὲν ἀντιμίλησε.

Γύρω μας τώρα ἀντήχησαν κάποια κουδούνια κοπαδιῶν, πού ἔβροσκαν σὲ μικρὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὸ δρόμο μας. Σὰν μιὰ κωδωνοκρουσία, πού ἔκλειε μέσα τῆς χριστιανικὸ θρησκευτικὸ περιεχόμενον καὶ ἓνα κομμάτι θεοκριτικῆς βουκολικῆς ποιήσεως. Ἡ ἑλληνικὴ χριστιανικὴ πίστις καὶ ἡ ἑλληνικὴ λατρεία πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ποίησιν τοῦ τοπίου καὶ τῶν ἀγαθῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων τῆς ἀγκαλιασμένες μᾶς συνώδευσαν γιὰ πολλὴ ὥρα στὸ πρωινὸ αὐτὸ ταξίδι μας τὸ πρῶν ἐκεῖνο τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Τὸ φθινόπωρον σὲ μύριες φωνὰς ἤχοῦσε μέσα στὴν ψυχὴ ὅλων μας.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

† Μητροπολίτου Σάμου ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ
ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἐξεδόθησαν οἱ Τόμοι 1 — 3

ΑΘΗΝΑΙ 1960

Πωλοῦνται εἰς ὅλα τὰ Βιβλιοπωλεῖα.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Ἡ ἀνταμοιβὴ εἶναι ἀνάλογη μὲ τὸν κόπο.

Λένε γιὰ τὸν Ἀββᾶ Ἡσαΐα, πὼς ἐπῆγε κάποτε σὲ κάποιο κτηματία, πού ἀλώνιζε τὰ σπαρτά του, καὶ κρατώντας ἓνα ζεμπίλι τοῦ εἶπε. — Δός μου, νᾶχης τὴν εὐχὴ μου, λίγο σιτάρι. Κι' αὐτὸς τὸν ἐκύτταξε καλὰ καλὰ καὶ τ' ἀπάντησε. — Γιατί νὰ σοῦ δώσω Γέροντα; μήπως ἤλθες κι' ἐσὺ νὰ μὲ βοηθήσης στὸ θέρος; — Ὅχι, τ' ἀπάντησε ἐκεῖνος—Τότες πὼς ζητᾶς νὰ σοῦ δώσω σιτάρι; τοῦ λέει ὁ κτηματίας. — Ὅποιος λοιπὸν δὲν θερίζει, δὲν ἔχει δικαίωμα σὲ τίποτα; τ' ἀπάντησεν ὁ Γέροντας— Ναί, Γέροντά μου, σὲ τίποτες ἀπολύτως, τοῦ εἶπε ὁ κτηματίας.

Ὑστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴ συζήτησιν, ἔφυγεν ὁ Ἀββᾶς. Οἱ ἀδελφοὶ λοιπὸν πού τὸν εἶδανε νὰ πηγαίνει πρὸς τ' ἄλωνι, ἐτρέξανε κοντά του· κι' ἀφοῦ τοῦβαλαν μετάνοια τὸν ἀρώτησαν.—Γιατί τῶκαμες αὐτό, Γέροντα; Καὶ τοὺς ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος.—Τῶκαμα, γιὰ νὰ τῶχωμε ὅλοι μας σὰν παράδειγμα, πὼς ὅποιος δὲν κοπιᾶσει, δὲν μπορεῖ νὰ περιμένῃ ἀπὸ τὸ Θεὸ καμμιάν ἀνταμοιβή.

Ἐνας ἄλλος Γέροντας ἠσύχαζε μέσα στὴν ἔρημο· κι' ὡς δώδεκα μίλια μακρὰ ἀπὸ τὴ νερομάννα πού ὑδρεύονταν. Κάποτε λοιπὸν πού ἐπῆγαινε νὰ γεμίση τ' ἄσκιά του παρακουράσθηκε καὶ εἶπε μὲ τὸ νοῦ του. —Γιατί νὰ κάνω ἄσκοπα τόσο κόπο καὶ δὲν ἔρχομαι νὰ μείνω κάπου ἐδῶ κοντὰ στὸ νερό;

Τὴν ὥρα λοιπὸν πού ἔκανε τὸν λογισμόν αὐτόν, αἰσθάνθηκε πὼς κάποιος τὸν ἀκολουθοῦσε. Καὶ γυρίζοντας, εἶδε πραγματικὰ ἓναν, πού ἐρχότανε ἀπὸ πίσω του καὶ πού ἐμετροῦσε τὰ βήματά του· καὶ τὸν ἀρώτησεν ὁ Γέροντας— Ποιὸς εἶσαι τοῦ λόγου σου· καὶ τί κάνεις ἐδῶ; — Ἀγγελος τοῦ Κυρίου εἶμαι· καὶ μ' ἔστειλε, γιὰ νὰ μετρῶ τὰ βήματά σου καὶ νὰ δώσω ἀνάλογα καὶ τὴν ἀνταμοιβὴ Σου. Καὶ λέγοντας αὐτὰ ἐχάθηκεν ἀπὸ ἐμπρὸς του.

Ὁ Γέροντας λοιπὸν ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη, ἀναφερώθηκε· κι' ἐπῆρε κουράγιο· κι' ἀποφάσισε νὰ δεῖξη μεγαλύτερη προθυμία στὸν κόπο. Ἐπῆγε τὸ λοιπὸν παραμέσα ἀκόμη στὴν ἔρημο· καὶ πέντε μίλια ἀκόμη μακρύτερα ἀπὸ τὴ νερομάννα.

*

Μὰ καὶ γιὰ τὸν Ἀββᾶ Χαιρήμονα, πού ἔμενε σὲ Σκήτη, λένε πὼς ἠ σπηλιά, πού ἐχρησιμοποιοῦσε, ἦτανε σαράντα ὀλόκληρα μίλια μακρὰ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιά, καὶ δώδεκα μίλια ἀπὸ τὸ νερό καὶ ἀπὸ τὸ ἔλος, πού ἔκοβε τὰ βοῦρλα γιὰ τὰ πλεκτά του.

Κι' ὁμως ὁ Γέροντας καθόλου δὲν ἐλόγιασε οὔτε τὸν κόπο πού

ἔκανε, γὰρ νὰ κουβαλᾷ τὸ νερὸ καὶ τὰ βοῦρλα. Οὔτε κι' ἐφοβήθηκε τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιά, παρὰ ἐπήγαινε τακτικώτατα, κάθε Κυριακῇ, στὴν ἱερὰ Σύναξιν...

Τὸ μεγαλεῖο τοῦ Μοναχοῦ.

Κάποιος Γέροντας ἀπὸ τῆς Θῆβης μᾶς διηγήθηκε καὶ μᾶς εἶπε: — Ἐγὼ εἶχα πατέρα ἕναν εἰδωλολάτριν Ἑλληνα ἱερέα. Κάποτε λοιπὸν ποῦ ἤμουνα παιδί καὶ εἶδα τὸν πατέρα μου νὰ πηγαίνει, ὅπως τὸ συνήθιζε, στὸ ναὸ του, γὰρ νὰ κάμῃ κάποια θυσία, τὸν ἀκολούθησα ἀπὸ πίσω.

Καὶ τότε εἶδα τὸν Σατανᾶ νὰ κάθεται μέσα στὸ ναὸ ἐπάνω σ' ἕνα θρόνο, καὶ γύρω του νὰ παραστέκῃ ὀλόκληρος ὁ στρατός του. Ἐπροχώρησε λοιπὸν ἕνας ἀπὸ τοὺς ἄρχοντές του ὡς τῆ μέση καὶ τὸν ἐπροσκύνησε. Κι' ἐκεῖνος τοῦ εἶπε: — Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι Ἐσὺ; Κι' ἐκεῖνος τ' ἀπάντησε — Εἶχα πάει σὲ μιὰ πολιτεία καὶ τὴν ἀναστάτωσα. Ἐξεσήκωσα πολέμους κι' ἐχθρητες· κι' ἔτσι, τὰ κατάφερα νὰ τρέξῃ ποτάμι τὸ αἷμα. Καὶ ἦλθα τώρα, γὰρ νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ. — Καὶ σὲ πόσο καιρὸ τὰ κατώρθωσες αὐτά; τοῦ εἶπεν ὁ Σατανᾶς — Σὲ τριάντα ἡμέρες, τοῦ ἀπάντησε. Κι' ὅταν ἐκεῖνος τ' ἄκουσε αὐτό, ἀγρίεψε καὶ διέταξε νὰ τὸν μαστιγώσουν λέγοντάς τον — Σὲ τόσο καιρὸ αὐτὸ μονάχα κατάφερες;

Ἐξέταρα ἐπρόβαλε στὴ μέση ἕνας ἄλλος καὶ τοῦ εἶπε: — Ἐγὼ ἐτριγύριζα στὶς θάλασσες καὶ στοὺς Ὠκεανούς. Ἐξεσήκωσα τοὺς ἀγέρηδες καὶ τῆς ἀνεμικῆς· κι' ἐπνίξα, ἀπὸ τὴν τρικυμία ποῦ γίνηκε πολλὰ καράβια καὶ θανάτωσα ἀμέτρητες ψυχές· καὶ ἦλθα τώρα, γὰρ νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ. Καὶ τὸν ἀρώτησε κι' αὐτὸν. — Σὲ πόσον καιρὸ τᾶκαμες αὐτά; Κι' ὅταν ἄκουσε πῶς ἐχρειάσθηκεν εἴκοσι μέρες, διέταξε νὰ τὸν μαστιγώσουνε κι' αὐτόν, ὅπως τὸν πρῶτο· γιατί σὲ τόσο καιρὸ δὲν κατώρθωσε κι' αὐτὸς τίποτα.

Κατόπιν παρουσιάσθηκεν ἕνας τρίτος. Κι' αὐτὸς διηγήθηκε πῶς πῆγε σὲ μιὰ πολιτεία ποῦ γινότανε γάμος, καὶ τοὺς ἀναστάσωσεν ὄλους. Κι' ἐγίνηκεν τέτοιο κακὸ καὶ τέτοια αἱματοχυσία, ποῦ ἐσκοτώθηκαν πάρα πολλοί· καὶ δὲν ἐγλύτωσε οὔτε κι' ὁ γαμπρὸς καὶ ἡ νύφη. Κι' ἔλεγε, πῶς δὲν χρειάσθηκε γι' αὐτό, παρὰ δέκα μονάχα ἡμέρες. Μὰ κι' αὐτός, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι, ἐμαστιγώθηκε· γιατί ἔχασε τὸν καιρὸ του ἄσκοπα.

Ἐξέταρα ἀπὸ αὐτοὺς, ἐπρόβαλε στὴ μέση ἕνας ἄλλος. Καὶ τὸν ἀρώτησεν ὁ ἄρχων Σατανᾶς — Ἐσὺ ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; — Ἀπὸ τὴν ἔρημο, τ' ἀπάντησεν ἐκεῖνος. Σαράντα ὀλόκληρα χρόνια ἔμεινα μέσα σ' αὐτή· κι' ἐπαιδευόμουνα πολεμώντας ἕνα Μοναχό. Καὶ μόλις χθὲς τὸ κατώρθωσα νὰ τὸν ρίξω στὴν ἀμαρτία τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΛΕΚΑΤΣΑ

Κτίσμα τοῦ Ἡ' μ. Χρ. αἰῶνα ἡ ἱερὰ μονὴ Γενεσίου Θεοτόκου, Λεκατσᾶ, ἔζησε ἡμέρες δόξης καὶ εὐκλείας, τὰ παλαιότερα χρόνια. Ἀντιμετώπισεν ἀπειράριθμες ἀντιξοότητες, στὴ διαδρομὴ τῶν αἰῶνων. Ὑπέστη συγκλονιστικὲς καταστροφές, ἡ ἀρχαία μονή! Ἄλλ' ἡ πρόνοια καὶ τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον τῆς ἀκατάλυτης τοῦ Χριστοῦ ἀγίας μας Ἐκκλησίας, μὲ τὴ συμπαράστασι τῶν ἀξίων κληρικῶν Της καὶ τῶν γνησίων καὶ εὐσεβῶν Της Χριστιανῶν, ἐπιμελήθηκε φιλόστοργα τὸ ἀτίμητο τοῦτο ἐθνικοθηρησκευτικὸ Κειμήλιο. Τ' ἀνασυγκρότησε ὁλοκληρωτικὰ, ἀπ' τὰ θεμέλιά του. Τὸ ξανάδωσε στὴ λατρεία τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ Της καὶ στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ἔθνους ἀτόφιο, φροντισμένο, ὀλόλαμπρο. Οἱ ἐπιγραφές, ποὺ καὶ σήμερα διασώζονται, φανερῶνουν, πὼς τέλη τοῦ 1600, ὁ ἡγούμενός της ἱερομόναχος Γαβριήλ, μὲ καταδικές του δαπάνες, τὸ καλλώπισε. Πλούτισε τὸ ἱστορικὸ μοναστήρι μὲ «ὀντάδες». Ἀνύψωσε μεγαλόπρεπο κωδωνοστάσιο. Ἐκανε τὸ πᾶν, γιὰ νὰ συνεχισθῇ ἡ ἔνδοξη ἱστορία του...

Σὲ μιὰ περιοδεία, μαζί μὲ τὸν ἀκούραστο ἱεράρχη τῆς Πρεβέζης κ. Στυλιανό, θεωρήσαμε ψυχικὴ μας ἀνάγκη νὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸν ἱερὸ κι' ἱστορικὸ αὐτὸ χῶρο.

Συναντήσαμε πρῶτα, κατὰ τὴν πορεία μας, τὸν ἀρχαῖο ναὸ —μετόχι τῆς μονῆς Λεκατσᾶ— τοῦ ἀγίου Νικολάου, ποὺ μιὰ ἐπιγραφὴ του μαρτυρεῖ, πὼς εἶναι κτίσμα τοῦ ΙΔ' αἰῶνα. Ἡ ἐντύπωσις ὅμως, ποὺ παρουσίαζε, ἦταν ὀδυνηρὴ. Ἐρείπιο φρικτὸ μὲ τὴ στέγη πεσμένη· ἀφρόντιστο ὅλως διόλου. Κι' αὐτὴ τὴ στιγμή—ποὺ κάθε μέρα ἀσφαλῶς ἐπαναλαμβάνεται—γύρω καὶ

Κι' ἐκεῖνος, μόλις τ' ἄκουσεν αὐτό, ἐσηκώθηκε ἀμέσως ὄρθιος ἀπὸ τὸ θρόνο του· τὸν ἀγκάλιασε· τὸν καταφιλοῦσε· καὶ βγάζοντας ἀπὸ τὸ κεφάλι του τὸ στεφάνι, ποὺ φοροῦσε, ἐστόλισε μ' αὐτὸ τὴν κεφαλὴ ἐκείνου. Καὶ διέταξεν ἀκόμη νὰ τοῦ φέρουν ἓνα παραθρόνι, καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθῆται κοντὰ του. Καὶ μὲ λόγια πολὺ θερμὰ τὸν εὐχαρίστησε, γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ κατόρθωμά του.

—Ὅταν λοιπὸν τὰ εἶδα αὐτά, ἐσυνέχισεν ὁ Γέροντας, ἐκατάλαβα τί μεγαλεῖο ἔχει ἓνας Μοναχός, καὶ πόσο φοβερός εἶναι γιὰ τοὺς Δαίμονες. Ἐφυγα λοιπὸν ἀπὸ τὸν κόσμον κι' ἐφόρεσα κι' ἐγὼ τὸ Ἀγγελικὸ σχῆμα.

Ἀπόδοσις ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

μέσα βρίσκονταν τριανταπέντε καὶ περισσότερες γίδες, ποῦ-
θελαν νὰ φῶνε τὰ φυτρωμένα ἀγριοχορτα καὶ μέσα στὸν ἅγιο
χώρο τῆς Ἐκκλησίας!

Συνεχίζομε, βυθισμένοι σὲ βαθειὲς σκέψεις, τὸ δρόμο πρὸς
τὴ μονή. Μέσα σ' ἓνα ἐξαίσιο περιβάλλον, ἀπ' τὴν πλούσια
βλάστησι, τὶς δασώδεις ἐκτάσεις, τὸ θελκτικὸ πράσινο, ποῦ
δημιουργεῖ μιὰ ἀσύλληπτη γοητεία καὶ τὴ συμπληρώνει ἡ
καταγάλανη θάλασσα τοῦ Ἰονίου. Πόση—ἀλήθεια—διαίσθησι
βαθεία, καὶ τί ἄφραστη ὁμορφιά ψυχῆς, εἶχαν ἐκεῖνοι οἱ Πα-
τέρες, ποῦ διάλεξαν αὐτὴ τὴν ὄνειρώδη τοποθεσία, γιὰ νὰ
κτίσουν τὸ ἐγκαλλώπισμα τῆς Παναγίας καὶ ν' ἀφιερωθοῦν στὴν
προσευχή!

Ἄλλὰ νὰ ἡ μονή. ὦ Θεέ μου! Τὰ πελώρια τείχη της δὲν
ὑπάρχουν πιά. Ἡ κεντρικὴ της εἴσοδος—θύρα μόλις σώζεται,
γιὰ νὰ θυμίζῃ τόσα καὶ τόσα. Εἰσέρχεται καὶ—δεξιά σου—βλέ-
πεις τοὺς «ὄντάδες», ποῦ ἔκτισεν ὁ Γαβριήλ, τὸ 1696, νὰ βρί-
σκονται σὲ τραγικὴ κατάστασι. Δὲν ὑπάρχουν πόρτες. Οὔτε
παράθυρα. Ἄλλὰ κι' ἡ στέγη τους σ' ἀθλία κατάστασι. Καὶ τὰ
ξύλα—κεραμίδια ριγμένα μπροστά, ἄτακτα, ἀπ' τοὺς βοριά-
δες, νοτιάδες καὶ τὶς βροχές. Μακάβριο θέαμα!

Προχωροῦμε. Ἀριστερὰ ἄλλο κελλί διατηρεῖ μισὸ ἀπ' τοὺς
τέσσερις τοίχους του. Στὸ κυρίως προαύλιο—ἀριστερὰ σου—δὺὸ
ἄλλα κελλιά σ' ἔλεεινὴ θέσι. Ἀπέναντί μας, ἐπίσης, τέσσερα
διώροφα κελλιά. Τὸ πρῶτο μένει μὲ κρεμασμένη τὴ μισὴ στέγη.
Τάλλα μέσα, πατώματα κλπ. δὲν περιγράφονται!... Παράπλευρα
ὑψώνεται τρίλοβο πανύψηλο κωδωνοστάσιο, χωρὶς σταυρὸ—κι'
ὅμως φαίνεται πὼς ὑπῆρχε κάποτε—μὲ μιὰ μισοκρεμασμένη
καμπάνα καὶ σὲ κατάστασι γενικὰ ἐτοιμόρροπη.

Ἄλλ' ἐπὶ τέλους· εἰσερχόμαστε στὸν καθολικὸ ναὸ τῆς
μονῆς τῆς Παναγίας. ὦ Θεέ μου! Τί ἀκαταστασία! Τί βρωμιά!
Τί ἀθλιότητα! Διερωτᾶσαι· ναὸς Θεοῦ εἶναι ἐδῶ; Ναὸς τοῦ Ὑ-
ψίστου εἶναι, ποῦ ἐπὶ τόσα χρόνια εἶδε δόξες, ἐγιναν δοξολο-
γίες καὶ προσευχὲς πρὸς τὸν Θεόν; Συντελέστηκαν ἔθνικες ἐξορ-
μήσεις; Ὑψώνομε τὰ μάτια ἀπ' τὸ Ἱερὸ Βῆμα καὶ ἀντικρύζομε
τὸν οὐρανό! Γιατί, βέβηλα χέρια ξήλωσαν μέρος τοῦ ταβανιοῦ!!
Κι' οἱ τοιχογραφίες, ποῦ ὑπῆρχαν παλαιότερα, ἔχουν τώρα ἀσβε-
στωθῆ. Κι' αὐτές, ποῦ διασώζονται στὴν κόγχη τοῦ ἁγίου
Βήματος—θαυμάσιες σὲ τέχνη—μένουν μάρτυρες τοῦ ἐγκλή-
ματος, ποῦ ἐγίνε.

Μοῦ φαίνεται, πὼς αὐτὴ τὴ στιγμή ἀκούω κλάμμα σιγηλό.
Μέσα μας σεισμὸς μᾶς συγκλονίζει. Τὸ πρόσωπο τοῦ ποιμε-
νάρχου εἶναι ὠχρό. Ἄλλὰ κι' ἐγὼ μοῦ φαίνεται πὼς δὲν ὑπάρχω.

Ἡ θλίψις, ὁ πόνος, ἡ στενοχώρια μὲ καταθλίβουν. Ὅλοζώντανες οἱ μορφῆς τῶν ἀρχαίων εἰκόνων τοῦ τέμπλου μᾶς μιλοῦν στὴ ψυχῇ. Ἰδιαίτερα ἡ Παναγία, νομίζω, πῶς κλαίει καὶ θρηνεῖ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων! Ἀλλὰ πρὶν καλοσκεφθῶ, ἀκούω τρεμάμενη τὴ φωνὴ τοῦ ἱεράρχου·

«Σώπασε κυρὰ Δέσποινα καὶ μὴ πολυδακρύξεις·
πάλι μὲ χρόνια, μὲ καιροῦς· πάλι δικὰ μας θᾶνε»!...

Καὶ ἐρωτῶμεν. Δὲν εἶναι ἐξοργιστικὴ αὐτὴ ἡ κατάστασις; Θὰ μ' ἐρωτήσετε εὐλογα. Δὲν ἔχει ἡ μονὴ περιουσία; Καὶ ποιὸς εἶναι ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας στὴν προκειμένη περίπτωσι;

Ἡ ἀπάντησις εἶναι θλιβερή. Οἱ σχολικὲς ἐφορίες τῶν χωριῶν Μυρσίνης, Μεγαδένδρου, Ριζῶν καὶ Χειμαδιοῦ, ἀπ' τὸ 1931, τ' ἄρπαξαν βίαια, ἱερόσυλα, ὄλα, περιουσία, κινητὴ—ἀκίνητη, μονή, ναοὺς, ἱερά σκεύη, τίμια λείψανα, ὄλα—ὄλα—γενικὰ παρ' ὄλες τὶς διαμαρτυρίες τῆς Ἐκκλησίας, μὲ μιὰ ἀπόφασιν τῆς ἀσυνειδήτου ἐπιτροπῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων ἐπὶ τουρκοκρατίας, τοῦ 1926. Ἡ ἀπόφασιν αὐτὴ ἦταν νομιμοφανής, ἀλλὰ στὸ βάθος τῆς ἀσεβείας, ἄδικη, παράνομη... Ἐν πάσῃ περιπτώσει. Τ' ἀποτελέσματα μιᾶς 30ετίας εἶναι θλιβερὰ κι' ἀποκαρδιωτικά. Ἡ μονὴ κατέρρευσε καὶ παρουσιάζει τὴ θλιβερὴ ὄψιν, ποὺ εἶδατε πῶς πάνω. Ἀλλὰ καὶ τὰ σχολεῖα, ποὺ νέμονται τὴν κολοσσιαία περιουσία τῆς δὲν εἶδαν καμμιά προκοπὴ. Μοῦλεγαν, πῶς σ' ἓνα οἰκόπεδο—βακούφικο—ἐκκλησιαστικόν, π' ἄρπαξαν τότε, καὶ μὲ χρήματα «Ἱερά» ἔκτισαν καινούργιον σχολεῖον, δὲν ξεύρω πότε ἀκριβῶς. Σήμερα οἱ μηχανικοὶ τῶβγαλαν ἄχρηστο κι' ἐπικίνδυνον! Ἔτσι ἀποδεικνύεται ἐφαρμόσιμη κ' ἐδῶ ἡ φράσις τοῦ λαοῦ μας: «τ' ἀδικομαζέματα ἀνεμοσκορπίσματα».

Οἱ χριστιανοὶ τῶν γύρω χωριῶν εἶναι ἀληθινὰ ἀγανακτισμένοι. Διαμαρτύρονται δίκαια. Ἄκουσα πολλὰς φορὰς καὶ τώρα τελευταῖα —κ' ἄλλοῦ, μάλιστα δὲ στὴ Μυρσίνη—μετὰ τὴν τὴν ἐπίσκεψίν μας στὴ μονή, τριάντα καὶ πλέον εὐσεβεῖς χωρικοὺς νὰ ἐκφράζουσιν τὸν πόνον τοὺς γιὰ τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τῆς μονῆς. Δὲν ἀντέχουσιν νὰ βλέπουν τὸ αἰώνιον Προσκύνημα τῶν πατέρων τοὺς σ' αὐτὰ τὰ χάλια. Δὲν ἤμποροῦν πιά ν' ἀντικρίζουν τὰ ζῶα, ποὺ ποδοπατοῦν τοὺς τάφους τῶν Πατέρων τῆς μονῆς, τὰ ἱερά, τοὺς ναοὺς τῆς. Αἰσθάνονται βαθεῖα τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν πρὸς αὐτήν. Τόσες καὶ τόσες εὐεργεσίες τοὺς προσέφερε—λένε. Τὴν ἐλευθερίαν τοὺς σ' αὐτὴ τὴν ὀφείλουν... Ἀπ' τὰ σχολεῖα, ποὺ χρηματοδοτοῦνται ἀπ' τὸ κράτος, τίποτε δὲν βλέ-

πουν, μολονότι διαχειρίζονται τὰ κτήματα τῆς μονῆς, πού ἄλλοτε, σάν ἦταν ἐλεύθερη κι' ἤκμαζε ἐβοηθοῦσε τοὺς πτωχοὺς, τοὺς ἀρρώστους τῆς περιοχῆς, ὅσους εἶχαν ἀνάγκη κι' ἦταν τὸ στήριγμά τους κι' ἡ παρηγοριά τους. Τάτα οὔτε ἓνα τετράδιο — ὄχι βιβλίον — δὲν πρόσφεραν ποτὲ στὰ πτωχὰ καὶ στερημένα παιδιὰ τῶν χωριῶν τους! Καὶ ἰκέτευσαν τὸ σεβασμιώτατο νὰ φροντίσῃ τὸ μοναστήρι, σάν ἐκεῖνο τοῦ Ζαλόγγου. Ὅλοι δὲ τάσσονται στὸ πλευρό του. Ὅλοι πρόθυμοι γιὰ νὰ δοῦν τὴ μονὴ Λεκατσᾶ στὴ φυσικὴ τῆς θέσι. Στὴ διαχείρισι τῆς Ἐκκλησίας. Γιὰ νὰ ᾄδῃ καινούργιες μέρες δόξης...

Μαζὶ μ' αὐτοὺς τοὺς ἄξιους Ἑλληνας-Χριστιανοὺς συνενώνω τὴ δική μου φωνή. Κύριοι! Εἶναι ἀπαράδεκτη αὐτὴ ἡ κατάστασις ὅταν διδάσκεται ἡ ἐθνικὴ μας ἱστορία, τὸ «κρυφὸ Σχολεῖον», πρέπει καὶ τὰ ἔργα ν' ἀκολουθοῦν. Τὰ παιδιὰ — ἄς εἶναι μικρά — ὅταν βλέπουν τ' ἀντίθετα, τὴν ἀσεβῆ συμπεριφορὰ τῶν διδασκάλων των, τῶν μεγαλυτέρων των, σ' αὐτὰ πού σέβονται οἱ αἰῶνες, στὰ ἐθνικοθηρησκευτικὰ σύμβολα, δὲν ὠφελοῦνται, ἀλλὰ βλάπτονται διπλᾶ. Κι' εἶναι ἐγκληματικὸ καὶ αὐτόχρημα ἱερόσυλο κι' ἀνιέρο ἄλλοι νὰ τολμοῦν νὰ γράφουν, πῶς ἡ μονὴ αὐτὴ, μαζὶ κι' οἱ ἄλλες εὐρίσκονται σ' ἀρίστη κατάστασι!

Πονοῦμε, κύριοι, τὸ Ἔθνος. Καὶ ξέρομε πῶς, ὅταν τὰ ἱερά προπύργια του περιφρονοῦνται καὶ καταστρέφονται ἀπὸ ἐγκληματικὴ ἀδιαφορία καὶ χέρια βέβηλα, κινδυνεύει. Κινδυνεύει ἀπ' ἀνθρώπους, πού ἐτάχθηκαν νὰ τὸ ὑπηρετήσουν. Κι' ὅμως τὰ ἔργα τους μ' αὐτὸ τὸν τρόπο συνταυτίζονται μ' ἐκεῖνα τὰ βάρβαρα, πού πράττουν οἱ ἄσπονδοι ἐχθροὶ τοῦ Ἔθνους.

Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς μ' αὐτὰ τὰ λόγια στρεφόμαστε στὴν ἐθνικὴ συνείδησι τῶν γνησίων ἐθνικοφρόνων, τῶν ἀληθινῶν Χριστιανῶν. Ὅχι βέβαια ἐκείνων, πού πάντα κινοῦνται ἀπὸ ἐλατήρια πολιτικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Κάμετε τὸ ἱερόν σας καθήκον. Ἡ Ἐκκλησία πρωτοπορεῖ καὶ πάλι. Ὁ ἱεράρχης ἔδωσε τὴν ὑπόσχεσι μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας. Θὰ προχωρήσῃ θαρρετὰ γιὰ τὴν ἀνοικοδόμησι τοῦ Ἱεροῦ Τῆς. Γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Γιὰ τὸ δικό Της μεγαλεῖο. Γιὰ τὸ καλὸ τοῦ Ἔθνους.

Ἄρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ

Ἱεροκλήρυξ Νικοπόλεως

**Γιὰ νὰ τῆ διατηρήσωμε ἄτρωτη
ἀπὸ τὶς Δυτικὲς πλάνες**

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Κάθε μέλος τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας—τῆς μόνης ἀληθινῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ—ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ κατὰ βάθος τὰ κύρια γνωρίσματά της. Πολὺ περισσότερο ἀναγκαία εἶναι αὐτὴ ἡ γνώσις στοὺς ὀρθοδόξους ποιμένας. Διότι, στὴ θέσι καὶ στὸ ἀξίωμα ποὺ τοὺς ἔταξε ὁ Κύριος, εἶναι ἐπωμισμένοι τῆ διαφύλαξι τῆς ὀρθῆς κι' ἀπαραχάρακτης πίστεως καὶ ἔχουν, παράλληλα, ἀποστολὴ τοὺς νὰ διαχέουν τὸ φῶς αὐτῆς τῆς πίστεως πρὸς ὅλα τὰ σημεῖα.

Οἱ καιροί, ποὺ περνᾶμε, εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐπικίνδυνοι ἀπὸ τὴν ἀποψι αὐτῆ. Ὁ Δυτικὸς Χριστιανισμὸς, μὲ τὶς βασικὲς καὶ θανάσιμες πλάνες ποὺ κληρονόμησε ἀπὸ αἰώνων ὀλέθριες πνευματικὲς ζυμώσεις στοὺς κόλπους του, ἀσκεῖ σήμερα πάνω μας ἐπιπρεασμοὺς πολὺ πιὸ ἰσχυροὺς ἀπὸ ἄλλοτε. Ἡ ὑλικὴ κι' ἡ πνευματικὴ του δύναμις εἶναι τεραστία. Καὶ οἱ τεχνικὲς πρόοδοι, ποὺ ἔφεραν πιὸ κοντὰ τοὺς λαοὺς, συντελοῦν στὸ νὰ μεγαλώνη ἡ πιθανότης διεισδύσεως αὐτῶν τῶν ροπῶν στὸν ὀρθόδοξο χῶρο τῆς οἰκουμένης.

Ποτὲ ἄλλοτε ὅσο σήμερα δὲν ὑπῆρξε τόσο ἀναγκαία ἡ βαθεῖα κατάρτισις στὰ δόγματα*, ποὺ πρέπει νὰ διακρίνη τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας μας. Δὲν ἀποτελεῖ καθόλου σχῆμα ὑπερβολῆς ἂν πῆ κανεῖς ὅτι ἀπειλεῖται ἡ ἴδια ἡ ὑπόστασις τῆς Ἐκκλησίας μας.

Πρέπει, λοιπόν, νὰ καταβληθῇ κάθε προσπάθεια, ὥστε τὸ δόγμα νὰ ἔλθῃ στὸ κέντρο τῶν ἐνδιαφερόντων μας, ὅπως ἦταν ἄλλοτε, ὅταν ξετυλίγονταν οἱ χρυσεὲς περίοδοι τῆς ἀνατολικῆς Χριστιανωσύνης. Μέσα σ' αὐτὸ τὸν γενικώτερο σκοπὸ, μὲ ἰδιαίτερη κατεύθυνσι πρὸς τοὺς ἱερεῖς μας, γράφηκαν κι' αὐτὲς οἱ σελίδες.

Δὲν ἀποτελοῦν μαθήματα ὑψηλῆς Θεολογίας, ἀλλὰ μιὰ λιτὴ καὶ ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ καιρία ἀνάπτυξι τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν, πάνω στὶς ὁποῖες στηρίζεται ἡ ὀρθόδοξος Παράδοσις. Μικρὴ καὶ φτωχὴ εἶναι ἡ συμβολή. Ἀλλὰ ὄχι καὶ περιττὴ. Διότι, ὅπως, ἀλλοίμονο, ὅλοι γνωρίζομε καλὰ, τέτοιου εἴδους ὑπομνήσεις καὶ μαθήματα δὲν παρέχονται ἀκόμη ἀφθονα, ὅπως θὰ ἔπρεπε.

Α'. Ἡ ἐννοία τῆς Παραδόσεως.

Ἡ συνεκτικὴ ὕλη, ποὺ συγκρατεῖ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι

* Ὅταν λέμε δόγματα δὲν ἐννοοῦμε ἀπλῶς τὴ διατύπωσι ὀρισμένων ἀληθειῶν, ἀλλὰ τὸ βῆθος τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως.

ἡ Ἱερά Παράδοσις. Τί πρέπει νὰ ἐννοοῦμε μὲ τὸν ὄρο αὐτόν; Μήπως μόνο τὸ ἀπόθεμα πίστεως, ποὺ παραλάβαμε ἀπὸ τοὺς πατέρες μας καὶ ποὺ οἱ ἴδιοι τὸ παρέλαβον ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους; Ἐὰν ἡ Παράδοσις περιωριζόταν στὴ διαβίβασι αὐτοῦ τοῦ πνευματικοῦ θησαυροῦ, δὲν θὰ γέμιζε παρὰ τὸ μισό τῆς νόημα. Ἡ Παράδοσις, λοιπόν, εἶναι πλάϊ στὸ ἀπόθεμα τῶν θείων ἀληθειῶν, καὶ μιὰ διάρκεια, μιὰ συνέχεια ζωῆς σύμφωνης πρὸς τὶς ἀλήθειες αὐτές.

Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι πρὶν ἀπ' ὅλα ζωὴ. Χωρὶς τὴ ζωὴ, ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μείνῃ μέσα στὶς ψυχές. Ἐὰν ἡ Παράδοσις παύσῃ νὰ εἶναι συνέχεια τῆς ζωῆς, χάνεται ὁλόκληρη. Ἐξαφανίζονται, μαζὶ μὲ τὴ ζωὴ τῆς, καὶ οἱ ἀλήθειές τῆς.

Ὅταν πρωτοξέσπασεν ἡ αἵρεσις τοῦ Ἀρείου, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, κινούμενος χωρὶς ἄλλο ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, παρ' ὅλο ὅτι ἀκόμη δὲν εἶχε βαπτισθῆ καὶ γίνεϊ χριστιανός, προσπάθησε νὰ σβύσῃ στὴ γένεσή του τὸν φοβερὸ δογματικὸ διάλογο, ποὺ πῆγε ν' ἀνοιχθῆ ἀνάμεσα στοὺς ὀρθοδόξους καὶ στοὺς αἰρετικούς. Αὐτὴ ἡ ἐκκλησις, ποὺ πάνω ἀπὸ τὴ βασιλικὴ ὑπογραφή εἶχε τὴν ἀόρατη ὑπογραφή τοῦ Θεοῦ, διασώθηκε ἀπὸ τὸν ἱστορικὸ Εὐσέβιο καὶ ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ὑπέροχες νύξεις, ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ γίνοντο ὡς πρὸς τὴ σημασίαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀλήθειας μέσα στὴν Παράδοσι. Τονίζεται, λοιπόν, ἐκεῖ ὅτι τὴν πρώτην σημασίαν τὴν ἔχει ἡ ὀρθὴ ζωὴ καὶ ὅτι ἡ ὀρθὴ πίστις δὲν εἶναι παρὰ συνάρτησις τῆς πρώτης.

Ὅσο μεγάλη καὶ ἂν ὑπῆρξε ἡ θεολογία τῶν Πατέρων, ὅσο ἐπιβλητικὸ καὶ ἂν παρουσιάζεται τὸ οἰκοδόμημα τῶν δογματικῶν διατυπώσεων, ποὺ ὑψώσαν οἱ οἰκουμηνικὲς καὶ οἱ ἄλλες Σύνοδοι, δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγῃ τὸ γεγονὸς ὅτι ὅλα αὐτὰ ὑπάρχουν ἐνώπιόν μας ἐπειδὴ ἦταν στὴ μέση μιὰ ἄλλη πραγματικότης: ἡ βαθυτάτη καὶ πλατυτάτη κατὰ Χριστὸν ζωὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία ἔσφυζε τότε ἡ Ἐκκλησία. Ἐὰν ἔλειπε σὲ τόσο εὖρος καὶ ἂν δὲν εἶχε τόσοσιν προχωρημένους τὶς ρίζες τῆς ἡ ζωῆς αὐτῆς, ἡ διατύπωσις καὶ ἡ φωταγωγήσις τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας δὲν θὰ εἶχε οὔτε τὴν εὐστάθεια οὔτε τὴν διεισδυτικότητα, ποὺ βλέπομε στὰ κείμενα τῶν Πατέρων καὶ στοὺς συνοδικοὺς ὄρους.

Ἡ Παράδοσις, λοιπόν, εἶναι πρὶν ἀπ' ὅλα ζωὴ, συνέχεια τῆς ζωῆς ποὺ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μετέδωσε στοὺς Ἀποστόλους, καὶ ἐκεῖνοι στὸν λαόν Του.

Μὲ πηγὴ τὸν Χριστόν, ἡ ζωὴ αὐτὴ εἶναι ἓνα αἰώνιο παρὸν μέσα στὴν Ἐκκλησίαν, χθὲς καὶ σήμερον ἡ ἴδια καὶ στοὺς αἰῶνας.

Πρὶν γραφῆ ἡ Καινὴ Διαθήκη, δηλαδὴ πρὶν δοθῆ ὁ σωτήριος κωδικέλλος τῆς θείας ἀποκαλύψεως, ἡ ζωὴ αὐτὴ ὑπῆρχε. Καὶ ὁ Παῦλος, ἓνας ἀπὸ τοὺς θεοπνεύστους συντάκτες τῆς Καινῆς Δια-

θήκης, ἀναφερόμενος στὴ ζωὴ κι' ὄχι στὶς διατυπώσεις της, τῆς ταιριάζει τὴ λέξι «παράδοσις», συνιστώντας στοὺς πιστοὺς τοῦ καιροῦ του: «στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις.» Τί ἔννοεῖ ὁ μέγας ἀπόστολος; Ὅχι, βέβαια, τὴ διαφύλαξι γραπτῶν παραδόσεων, ποὺ δὲν ὑπῆρχαν ἀκόμη, ἀλλὰ τὴ δαφύλαξι τῶν παραδόσεων ζωῆς.

Κι' ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, διασαφηνίζοντας τὸν Παῦλο, γράφει κάπου, ὅτι ἀκόμα κι' ἡ Γραφὴ δὲν θὰ χρειαζόταν νὰ εἶναι ἓνα κείμενο, ἀλλὰ τὸ φυσικὸ καὶ τὸ σωστὸ θὰ ἦταν νὰ μείνῃ γραμμὴ μόνάχα στὶς καρδιές. Δηλαδή ἡ διατύπωσις τῶν θεῶν ἀληθειῶν δὲν εἶναι τὸ κύριον συστατικὸ τῆς Παραδόσεως. Τὸ κύριον συστατικὸ της εἶναι ἡ ζωὴ, ποὺ κλείνει μέσα της καὶ διατηρεῖ καὶ μεταδίδει τὴν ἀλήθεια.

Ὅσα εἴπαμε παρὰ πάνω, δὲν σημαίνουν ὅτι ἡ διατύπωσις τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν εἶναι πράγμα περιττὸ, ἢ ἀπλῶς ἓνα ὑποβοηθητικὸ μέσον γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Θέλουν νὰ τονίσουν ὅτι ἡ Παράδοσις εἶναι πρὶν ἀπ' ὅλα ζωὴ ἐν Χριστῷ.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει κατάφορτη τὴν παράδοσί της ἀπὸ δογματικὴ διδασκαλία. Κι' ὅμως, δὲν ἀποδίδει πραγματικὰ τὴν πρώτην θέσι στὸν πλοῦτον αὐτόν. Δὲν παύει ποτέ, μὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις της, ἡ Ὁρθοδοξία νὰ θυμίζει στὰ τέκνα της καὶ στὸν ὑπόλοιπον χριστιανικὸν κόσμον, ὅτι αὐτὸς ὁ πλοῦτος δὲν εἶναι παρὰ μιὰ καρποφορία, ποὺ ἔχει τὴν προέλευσιν της στὴν ταπεινοφροσύνη, καὶ τὴν ἀγάπη, ὅτι εἶναι μιὰ ἐπαλήθευσις τῶν μακαρισμῶν τοῦ τοῦ Κυρίου, ποὺ ἀναφέρεται στὸν σύνδεσμον ὀρθῆς πίστεως καὶ ζωῆς: « Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται »

Γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία, ποὺ εἶναι πολὺφερνη σὲ δογματικὸ ὑλικόν, ποὺ οἱ μεγάλοι Πατέρες της θάμπωσαν τὸν κόσμον μὲ τὴν πιὸ ὑψηλὴν θεολογίαν, πρωταρχικὴ σημασία ἔχει πάντα ἡ καρδιακὴ καθαρότης, δηλαδή ἡ βασικὴ προϋπόθεσις ὄχι ἀπλῶς τῆς οἰκειώσεως τῶν θεῶν ἀληθειῶν, ἀλλὰ κυρίως τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό, ἡ Παράδοσις γιὰ μᾶς τοὺς ὀρθοδόξους εἶναι πολὺ περισσότερο μιὰ προσκόλλησις στὸ ἀγνὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα, παρὰ μιὰ ἀπασχόλησις τοῦ νοῦ. Ἐπειδὴ ἡ προσκόλλησις αὐτὴ εἶναι δυνατὴ κι' ἀκριβής, γι' αὐτό, ἡ ἄρθόδοξη διάνοια εἶναι τόσο γόνιμος σὲ διατυπώσεις. Κι' ἐπειδὴ προϋπάρχει ἡ προσκόλλησις αὐτὴ, γι' αὐτό ὁ πλοῦσιος ἀμητὸς τῆς ὀρθοδόξου διανοίας σὲ σχήματα καὶ σὲ λογισμοὺς δὲν νοθεύεται καὶ δὲν σκιαζεται ἀπὸ τὴν πλάνην. Στὴ Δύσει, μὲ πολὺ μικρότερα φτερά, μὲ πολὺ πιὸ σύντομους ἀναπετασμούς, ἡ χριστιανικὴ διάνοια ἔπεσε σὲ σκιὰς καὶ σὲ βάραθρα. Στὴν Ἀνατολή, δὲν συνέβηκε τίποτε τέτοιο, παρ' ὅλο ποὺ οἱ κίνδυνοι, μὲ ἀνθρώπινα κρι-

τήρια, ήταν πιό μεγάλοι. Γιατί; Διότι στην Ἀνατολή ἡ ζωὴ εἶχε πάντα τὴ θέσι τοῦ πρωτεύοντος στοιχείου στὴν Παράδοσι.

Ἄλλὰ τίθεται τώρα τὸ ἐρώτημα: Καὶ ποιά εἶναι τάχα ἡ σημασία ἐνὸς ἄλλου ὑλικοῦ μέρους τῆς Παραδόσεως, πλάϊ στὴν δογματικὴ παρακαταθήκη; τῶν λειτουργικῶν στοιχείων; Ἀπὸ τὴν κινήσιολογία τῆς λατρείας ὡς τὰ ἄμφια κι' ἀπὸ τοὺς ἀρχιτεκτονικοὺς ρυθμοὺς ὡς τὴν ἀγιογραφία, ὅλος αὐτὸς ὁ ἀπτός πλοῦτος τῆς ὀρθοδόξου Παραδόσεως ποιά θέσι πρέπει νὰ πάρη στὴν ἀξιολογικὴ διαβάθμισι τῶν στοιχείων τῆς Παραδόσεως;

Ἡ ἀπάντησις σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα δὲν εἶναι δύσκολη. Δὲν ἀπαιτεῖ παρά τὸν ἴδιο ἀπλὸ συλλογισμό, πού χρησιμοποιήθηκε καὶ στὸν καθορισμὸ σχέσεως δόγματος καὶ ζωῆς. Ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, πού συναποτελοῦν τὴ λειτουργικὴ μας παράδοσι, εἶναι ὅπως, ἀκριβῶς καὶ ὁ δογματικὸς πλοῦτος τῆς ὀρθοδόξου Παραδόσεως, ἓνα μέρος μάλιστα τοῦ ὁποίου ἐκδηλώνεται μὲς ἀπ' αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ στοιχεῖα, ἀπὸρροια τῆς ζωῆς, τοῦ κυριωτέρου συστατικοῦ τῆς Παραδόσεως.

Ὁ πλοῦτος τῆς εἶναι ἐπίσης, ὅπως κι' ἐκεῖνος τῆς δογματικῆς διδασκαλίας, φανέρωμα τοῦ βάθους καὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς τῆς ζωῆς. Ἐπομένως στὴν πραγματικότητα, ταυτίζονται μὲ τὴν οὐσία τῆς Παραδόσεως. Δὲν μπορεῖ νὰ λείψουν, παρά ἂν ἔλειπε προηγουμένως αὐτὴ ἡ οὐσία, αὐτὴ ἡ ζωὴ. Ὅποιος θελήσῃ νὰ χωρίσῃ τὰ δυὸ αὐτὰ στοιχεῖα τῆς ὀρθοδόξου Παραδόσεως, πέφτει στὸν ἴδιο παραλογισμό μ' ἐκεῖνον πού θὰ ἤθελε νὰ ὑπάρχῃ ὁ ἥλιος, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ τὸ φῶς του ἢ μ' ἐκεῖνον πού θὰ ἰσχυριζόταν, ὅτι ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουν νερό, ἀέρας, χῶμα, ἥλιος, δὲν βγαίνουν λουλούδια.

ΑΚΥΛΛΑΣ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέση πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις εἰς αὐτοὺς θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας, εἴτε εἰς ἄλλην εἰδικὴν σελίδα.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΔΙΑΦΩΤΙΣΙΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

«Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν Αὐτοῦ»

(Α' Πέτρο. 2,21).

Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάς καὶ τὸ Πάσχα ἀποτελοῦν διὰ κάθε ὀρθόδοξον χριστιανὸν τὴν ἱερωτέραν καὶ κατανοητικωτέραν ἑορταστικὴν ἀτμόσφαιραν.

Μὲ τὰς ὠραίας ἀκολουθίας τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ μὲ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὰ ἀγιώτατα αὐτῆς Μυστήρια βοηθεῖται ἡ χριστιανικὴ ψυχὴ νὰ αἰσθανθῇ ζωηρὰ τὸ θεῖον δράμα τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ.

Πρέπει ὅμως νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὅτι, διὰ πολλοὺς χριστιανούς, ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν ἄλλην λατρείαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα καὶ τὸ Πάσχα ἀποτελεῖ ἀπλῶς μίαν παράδοσιν καὶ μίαν συνήθειαν, ποὺ περιλαμβάνει μὲν σειρὰν θρησκευτικῶν καθηκόντων καὶ ἐθίμων, χωρὶς ὅμως συνειδητοποίησην καὶ ἐπωφελῆ καὶ ἐποικοδομητικὴν ἀξιοποίησην τῶν ἐκ τῆς Θουσίας καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου σωτηριωδῶν ἀποτελεσμάτων.

Αὐτὸ συμβαίνει, διότι ἐτυποποιήθησαν ὠρισμένα θρησκευτικὰ ἐκδηλώσεις, εἰς βάρος τῆς οὐσίας τῶν θρησκευτικῶν βιωμάτων. Ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ τυποποιημένοι θρησκευτικαὶ ἐκδηλώσεις παραμορφώνονται καὶ χάνουν τὴν σημασίαν καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, ὅταν γίνονται—συνήθως— μὲ πολλὴν ἀκαταστασίαν καὶ θόρυβον, μηχανικὰ καὶ βεβιασμένα, καὶ μὲ πολλὰ ἄτοπα. Πρὸς διόρθωσιν δὲ ἀκριβῶς τῶν ἀτόπων τούτων ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τῶν Χριστιανῶν εἰς τὰς ἐπομένους παρατηρήσεις.

1. Ἡ ἱερά ἐξομολόγησις εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις, διὰ νὰ προσέλθῃ ὁ Χριστιανὸς εἰς τὴν Τράπεζαν τοῦ Κυρίου καὶ νὰ ἑορτάσῃ τὸ Πάσχα διὰ τῆς θείας Κοινωνίας τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. «Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός». (Βλ. δὲ κατωτέρω ὁδηγίας περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐξομολογήσεως).

2. Ἡ Θεία Κοινωνία δὲν πρέπει νὰ γίνεται μὲ βίαν καὶ σπουδὴν καὶ ἀταξίαν. Κάθε χριστιανὸς ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ὅτι:

— Ἀπὸ τῆς Παρασκευῆς πρὸ τοῦ Λαζάρου μέχρι καὶ τῆς Μεγ. Πέμπτης τελεῖται καθ' ἐκάστην θεία λειτουργία. Ὡσαύτως καὶ τὸ Μέγα Σάββατον τὸ πρωτὶ, καὶ τὴν νύκτα τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ καθένας ἅς κανονίσῃ, πότε θὰ τοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ κοινωνήσῃ, ἀνέτως, χωρὶς νὰ βιάζεται. Τὰ δὲ παιδιὰ ἅς κοινωνοῦν κατὰ τὰς ἡμέρας, πού δὲν συνωστίζονται τὰ πλήθη εἰς τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς.

— Τὴν Μεγ. Πέμπτην καὶ τὸ Μέγα Σάββατον εἰς πολλοὺς Ναοὺς τελοῦνται δύο θεῖαι λειτουργίαι. Ἡ πρώτη τελειώνει πολὺ ἔνωρίς, προτοῦ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς ἐργασίας, ὥστε νὰμποροῦν, ὅσοι θέλουν, νὰ κοινωνήσουν, ἀφοῦ παρακολουθήσουν προηγουμένως τὴν θ. λειτουργίαν. Διότι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ κοινωνῇ ὁ χριστιανός, χωρὶς νὰ παρακολουθῆσῃ τὴν τέλεσιν τοῦ Μυστηρίου διὰ τῆς θείας λειτουργίας. Πρέπει δὲ καὶ ἀφοῦ κοινωνήσῃ, νὰ μὴ φύγῃ ἀμέσως, ἀλλὰ νὰ παραμείνῃ, διὰ νὰ «εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ».

— Ὅσοι δὲν μποροῦν νὰ διαθέσουν ἄλλην ἡμέραν καὶ ὥραν, διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ νὰ κοινωνήσουν εἰς τὸ τέλος αὐτῆς, μποροῦν νὰ κοινωνήσουν τὴν νύκτα τῆς Ἀναστάσεως, εἰς τὸ τέλος τῆς λειτουργίας τοῦ Πάσχα. Δὲν ἔχει σημασίαν, ἂν ἐκοιμήθησαν προηγουμένως, ἢ ὄχι. Πάντως, ἀπὸ τὰς πρώτας ἐσπερινὰς ὥρας τοῦ Μεγ. Σαββάτου ἅς παραμένουν νήστευσι μέχρι τῆς ὥρας τῆς θείας Κοινωνίας.

3. Αἱ ἱεραὶ ἀκολουθίαι τῆς Μεγάλης Ἐβδομάδος ἀπαιτοῦν πολλὴν κατάνυξιν, ἡσυχίαν καὶ τάξι, διὰ νὰ ἐπιδράσουν ἐπωφελῶς εἰς τὰς ψυχὰς μας.

Τὰ μικρὰ παιδιὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη—οὔτε μποροῦν— νὰ παρακολουθήσουν ὅλας τὰς ἀκολουθίας. Ἰδίως τὰς μακρὰς ἀκολουθίας (Μεγ. Πέμπτης—Μέγ. Παρασκευῆς) εἶναι ἀδύνατον καὶ ἀσύμφορον νὰ παρακολουθήσουν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὰ μικρὰ παιδιὰ.

— Ἡ παρακολούθησις ὅμως τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν ὑπὸ τῶν ἐνηλίκων πρέπει νὰ γίνεται μέχρι τέλους. Ἡ πρόωρος ἀποχώρησις ἐκ τοῦ Ναοῦ εἶναι ἀταξία. Εἰς περίπτωσιν πάντως ἀνυπερβλήτου ἀνάγκης, ἐὰν κανεὶς εἶναι ἠναγκασμένος νὰ φύγῃ πρὸ τοῦ τέλους ἀκολουθίας τινός, ἅς μὴ ζητήσῃ ὀπωσδήποτε νὰ ἀσπασθῇ (τὸν Νυμφίον ἢ τὸν Ἐσταυρωμένον ἢ τὸν Ἐπιτάφιον), διότι θὰ προκληθῇ ἀταξία καὶ θόρυβος.

— Ἐν γένει, ἅς μάθωμεν νὰ πειθαρχῶμεν καὶ νὰ συμμορφωνώμεθα πρὸς τὰς συστάσεις καὶ ὁδηγίας τῶν ἐν τῷ Ναῷ ὑπευθύνων προσώπων (Ἱερέων—Ἐπιτρόπων—ἢ καὶ Ἀστυνομικῶν ὀργάνων).

— Τὰ καθίσματα τῶν ἱερῶν Ναῶν εἶναι πάντοτε ἀνεπαρκῆ. Ὅσοι ἐξασφαλίζουν κάθισμα, ἄς μὴ τὸ χρησιμοποιοῦν ἀποκλειστικῶς διὰ τὸν ἑαυτὸν τους, ἀλλ' ἄς προσφέρουν ἐνδιαμέσως καὶ εἰς ἄλλους ἐκκλησιαζομένους τὴν δυνατότητα ν' ἀναπαυθοῦν καὶ ἐκεῖνοι ὀλίγον.

4. Ὁ Ἐπιτάφιος εἶναι συγκινητικωτάτη τελετὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Κατὰ τὴν περιφορὰν τοῦ ἀνά τὴν ἐνορίαν, πρέπει αἱ οἰκίαι νὰ εἶναι εὐτρεπισμέναι καταλλήλως καὶ φωταγωγημέναι, νὰ ὑπάρχουν δὲ κηρία ἀναμμένα καὶ θυμιατήρια καὶ οὐδὲν ἔτερον. Πυροτεχνήματα καὶ κροτίδες πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται, διότι τὰ μὲν ἀποσποῦν τὴν προσοχὴν τοῦ πλήθους καὶ διακόπτουν τὴν κατανυκτικὴν παρακολούθησιν τοῦ Ἐπιταφίου, τὰ δὲ ὄχι σπανίως προκαλοῦν καὶ ἀτυχήματα, ἀμφοτέρωθεν δὲ πρέπει νὰ θεωρῶνται ἀπάξδοντα πρὸς τὴν ἱερότητα καὶ τὸ κατανυκτικὸν τῆς ἱερᾶς τελετῆς τοῦ Ἐπιταφίου. Ὡσαύτως πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται ταῦτα καὶ κατὰ τὴν τελετὴν τῆς Ἀναστάσεως, διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους.

— Οἱ παρακολουθοῦντες τὴν περιφορὰν Ἐπιταφίου ὀφείλουσιν νὰ τηροῦν σιγὴν καὶ εὐταξίαν, προσευχόμενοι ἐν κατανύξει καὶ εἰς ἀγίας σκέψεις καὶ συναισθήματα διατιθέμενοι, ἀποφεύγοντες δὲ πᾶσαν ἀκομίαν καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀποτελεῖ βεβήλωσιν ἀγιοτάτων στιγμῶν. Ἀπαραίτητος εἶναι καὶ ἡ ἐπιστροφή εἰς τὸν Ναόν, μετὰ τὴν περιφορὰν, διὰ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας.

5. Τὸ Πάσχα εἶναι ἡ Ἑορτὴ τῶν Ἑορτῶν καὶ ἡ Πανηγυρίς τῶν Πανηγύρεων. Ὁ ἑορτασμὸς τοῦ Πάσχα δὲν συντελεῖται μὲ μόνην τὴν γνωστὴν τελετὴν τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ ἐπακολουθοῦσα θεία λειτουργία εἶναι ἡ κυριωτέρα Ἀναστάσιμος Ἀκολουθία. Κακῶς πράττουν πολλοὶ χριστιανοί, φεύγοντες εὐθὺς μετὰ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» καὶ σπεύδοντες πρὸς τὴν πασχάλιον τράπεζαν. Ὅρθον καὶ ἐπιβεβλημένον εἶναι νὰ παραμένουν πάντες εἰς τὴν θεῖαν λειτουργίαν τοῦ Πάσχα. Ὅπως παρηκολουθήσαμεν τὰ πάθη τοῦ Κυρίου καθ' ὅλην τὴν Μεγ. Ἑβδομάδα, ἔτσι καὶ τὴν Ἀνάστασιν ὀφείλομεν ἐν χαρᾷ νὰ δοξολογήσωμεν, ἄνευ σπουδῆς, καὶ διὰ τῆς θείας λειτουργίας (δηλ. διὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας) νὰ ἀπευθύνωμεν τὰ εὐχαριστήρια ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν Παθόντα καὶ Ταφέντα καὶ Ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν.

Ἄρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Υπό της Διευθύνσεως του TAKE εστάλησαν αι κάτωθι Έγκυκλιοι:

Αριθ. Πρωτ. 11351

Αθήναι τῆ 19-8-1960

Αριθ. Έγκ. 80

Π ρ ό ς

Τὴν Δ/ρσιν Οικονομικῶν Ὑπηρεσιῶν
καὶ ἅπαντα τὰ Τμήματα, Γραφεῖα
καὶ Ὑπηρεσίας τοῦ TAKE

Ἐξ ἀφορμῆς αἰτήσεως ἡσφαλισμένου ἐφημερίου γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 8 τοῦ ἀπὸ 24-8-1931 Καταστατικοῦ τοῦ TAKE, ὡς ἐτροποποιήθη τοῦτο διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 118231/21-10-1958 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς πρὸ τῆς συστάσεως τοῦ TAKE ἐφημεριακῆς προὔπηρεσίας ἀπαιτεῖται ἐκτὸς τῆς 10ετοῦς πλήρους ἐν ἀσφαλίσει παρὰ τῷ TAKE ὑπηρεσίας καὶ νὰ διηγηθῆ αὐτῇ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας καὶ οὐχὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

Σχετικῶς πληροφοροῦμεν ὑμᾶς, ὅτι ἡ ὑπ' ἀριθμ. 55/1960 ἐγκύκλιος μας δὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν προὔπηρεσίας, ἀλλ' εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἐφημεριακῆς ὑπηρεσίας τῆς διανυθείσης ἐν τῷ ἐξωτερικῷ πρὸς θεμελίωσιν συνταξιοδοτικοῦ δικαιώματος.

Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν παρέχομεν τὸ κάτωθι παράδειγμα :

Ἐὰν ἐφημέριος ἐξέλη τῆς ὑπηρεσίας μετὰ τὴν συμπλήρωσιν 35ετοῦς ὑπηρεσίας ἐφημεριακῆς, συνυπολογιζομένης καὶ τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τοιαύτης, θὰ δικαιωθῆ συντάξεως ἴσης πρὸς τόσα πενηκοστὰ τοῦ συνταξίμου μισθοῦ του ὅσα τὰ ἔτη ὑπηρεσίας του ἐν Ἑλλάδι καὶ οὐχὶ 35ετοῦς ὑπηρεσίας διότι διὰ τοῦ κανονισμοῦ τῆς συντάξεώς του θὰ ἀφαιρεθῶσι τὰ ἔτη, καθ' ἃ ὑπηρετήσεν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἐνῶ ἂν εἶχε πρὸ τῆς συστάσεως τοῦ TAKE (1-6-1930) ὑπηρεσίαν ἐν Ἑλλάδι αὕτη θὰ ἀνεγνωρίζετο καὶ συνεπῶς θὰ ἐλάμβανε σύνταξιν καὶ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην.

Ὁ Διευθύνων Σύμβουλος
ΚΩΝ. Σ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Αριθ. Πρωτ. 15074

Αθήναι τῆ 14-9-1960

Αριθ, Έγκ. 82

Π ρ ό ς

Τὴν Διευθύνσιν Οικονομικῶν Ὑπηρεσιῶν
καὶ ἅπαντα τὰ Τμήματα, Ὑπηρεσίας
καὶ Γραφεῖα τοῦ TAKE

Γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ TAKE διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 279/1-7-1960 ἀποφάσεώς του ἐδέχθη, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἀναγνώρισις ὑπὸ τῶν ἡσφαλισμένων τῆς προὔπηρεσίας των, εἰς ἅς περιπτώσεις ἡ αἰτήσις ὑποβάλλεται μετὰ τὴν ἐξοδὸν των ἐκ τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας.

Σχετικῶς γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι τὸ Δ. Συμβούλιον διὰ τῆς ὡς ἄνω ἀποφάσεώς του ἐδέχθη ὅτι κατὰ τὴν ἀληθῆ ἐννοίαν τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ TAKE, δικαίωμα πρὸς ἀναγνώρισιν προὔπηρεσίας ἔχον μόνον οἱ ἐν ἀνεργείᾳ ἐφημέριοι κ.λ.π. καὶ οὐχὶ οἱ ἐξεληθόντες ταύτης, δεδομένου, ὅτι διὰ τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου 8 ρητῶς ὀρίζεται, ὅτι τὸ τοιοῦτο

δικαίωμα αναγνωρίζεται μόνον εις τοὺς ἠσφαλισμένους ἐν ἐνεργείᾳ ἐφημερίους—δπερ, (ἀνεξαρτήτως τῶν οὐσιαστικῶν λόγων τῶν συνηγορούντων ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀπόψεως, ἀναγομένων κυρίως εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς γνώσεως τῶν ἀναλογιστικῶν βάσεων καὶ τῶν οικονομικῶν δεδομένων, ἐφ' ὧν βασιζέται ἡ οἰκονομία τοῦ ἀσφαλιστικοῦ ὄργανισμοῦ), ἐνισχύεται καὶ ἐκ τῆς διατάξεως τῆς παρ. 3 τοῦ ἀρθροῦ 8, δι' ἧς ἐπιτρέπεται ἡ ἐντὸς διετίας κατὰ μηνιαίας δόσεις καταβολὴ τῶν πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς προϋπηρεσίας εἰσφορῶν ἐξ ἀσφαλιστρῶν, ὅπερ προϋποθέτει ἠσφαλισμένον ἐν ἐνεργείᾳ καὶ οὐχὶ πρόσωπον ἐξελθὸν τῆς ὑπηρεσίας, δεδομένου, ὅτι ἡ μὴ καταβολὴ τοῦ διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς προϋπηρεσίας ἀπαιτουμένου ποσοῦ ἔχει ὡς συνέπειαν τὸν μὴ ὑπολογισμὸν τοῦ χρόνου τῆς προϋπηρεσίας ὡς συντάξιμον, ἅτε τῆς καταβολῆς οὐσης ἀπαραιτήτου διὰ τὴν θεμελιώσιν τοῦ δικαίουματος πρὸς συνυπολογισμὸν καὶ τοῦ χρόνου τῆς προϋπηρεσίας εἰς τὸν ἐν ἀσφαλίσει συντάξιμον χρόνον.

Κατὰ συνέπειαν αἰτήσεις ἠσφαλισμένων περὶ ἀναγνώρισεως προϋπηρεσίας τῶν ὑποβαλλόμεναι μετὰ τὴν ἐξοδὸν τῶν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας θὰ ἀπορρίπτονται.

Ὁ Διευθύνων Σύμβουλος
ΚΩΝ. Ν. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κον. Εὐάγγελον Π. Ἐνταῦθα. Οἱ ἀπαλασσόμενοι τῆς πρὸς στρατεύσιν ὑποχρέσεως ὑπόκεινται μεταγενεστέρως εἰς ἐκπλήρωσιν αὐτῆς, μὴ δικαιούμενοι εἰς ἀνάληψιν τοῦ καταβληθέντος ἀντισηκώματος:

α) Ἐὰν διακόψουν τὰς σπουδὰς τῶν καὶ δὲν ἔχουν ἐν τῷ μεταξύ χειροτονηθῆ. β) Ἐὰν δὲν ἱερωθοῦν ἐντὸς τριῶν ἐτῶν τὸ βραδύτερον ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 25οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν, ἐκτὸς ἐὰν ἐξακολουθῆ ἡ φοίτησίς τῶν εἰς τὰς Σχολὰς. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ λυταί, ἐὰν δὲν χειροτονηθοῦν ἐντὸς διετίας ἀπὸ τῆς ἀποφοιτήσεώς τῶν ἐκ τῆς Σχολῆς. γ) Ἐὰν ἀποβάλουν τὸ σχῆμα μετὰ τὴν χειροτονίαν τῶν καὶ πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 50οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν. Ἐλληνικὴ ἰθαγένεια ἀπαιτεῖται μόνον προκειμένου περὶ καταλήψεως ἐφημεριακῆς θέσεως. Εἰς τὸν νόμον δὲν ὀρίζεται ὄριον, κάτω τοῦ ὁποίου ἀπαγορεύεται ἡ χειροτονία τοῦ ὑποψηφίου. Κατὰ τοὺς κανόνας ὁμως τῆς Ἐκκλησίας δὲν δύναται νὰ χειροτονηθῆ τις πρεσβύτερος πρὸ τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του καὶ διάκονος πρὸς τοῦ 25οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του. Κατ' οἰκονομίαν εἶναι δυνατὴ ἡ χειροτονία καὶ εἰς νεωτέραν ἡλικίαν (ἴδε λόγον Μακαριατάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου κατὰ τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίαν τῆς Π' Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ἐν «Ἐκκλησίᾳ» 22/15-11-1958). — Ἐ φ η μέ ρ ι ο ν

Θ ρ ά κ η ς. Διὰ νὰ λάβετε ἐνυπόθηκον δάνειον, θὰ πρέπη νὰ ὑποβάλετε αἴτησιν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε., μετὰ τὴν λήψιν τῆς ὁποίας ἡ ἀρμοδιὰ ὑπηρεσία τοῦ Ταμείου θὰ σᾶς εἰδοποιήσῃ σχετικῶς μετὰ τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς ὑποβολὴν δικαιολογητικά. Προχείρως σᾶς γράφομεν ὅτι πρέπει νὰ ὑποβληθοῦν οἱ τίτλοι ἰδιοκτησίας τοῦ προσφερομένου εἰς ὑποθήκην ἀκινήτου, μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν μεταγραφῆς, ἰδιοκτησίας, βαρῶν κλπ. Ἐκτίμη-

σις περί τῆς ἀξίας τοῦ εἰς ὑποθήκην προσφερομένου ἀκινήτου παρὰ τοῦ Μηχανικοῦ τῆς πολεοδομικῆς ὑπηρεσίας, ἂν τὸ ἀκίνητον εἶναι ἀστικόν, παρὰ τοῦ Γεωπόνου τῆς Γεωργικῆς ὑπηρεσίας, ἂν τὸ ἀκίνητον εἶναι ἀγροτικόν. Πιστοποιητικὸν φορολογικῆς ἐνημερότητος, καθὼς καὶ πυρασφαλιστήριο συμβόλαιον. Ἄπαντα τὰ ἔξοδα βαρύνουν τὸν αἰτοῦντα. Τὰ ἐν λόγῳ δικαιολογητικὰ ὑποβάλλονται μετὰ τὴν κατ' ἀρχὴν ἐγκρισιν τῆς αἰτήσεως. Τὰ ζητούμενα βιβλία εὐρίσκονται ἅπαντα παρὰ τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Γράψατε, Ἄποστολ. Διακονίαν, Ἰασιῶ 1, Ἀθήνας. — Αἶδεσ. Γεώργιον Σακελλαρίου. Π.Ν. Ἐξερχόμενος τῆς ὑπηρεσίας θὰ λάβετε περί τὰς 900 δραχμὰς ὡς σύνταξιν. Ἐὰν ἐξαγοράσετε τὴν πρὸ τοῦ 1930 ἐφημεριακὴν σας ὑπηρεσίαν θὰ λάβετε πλήρη σύνταξιν, ἐξιουμένην πρὸς τὸν μισθὸν σας. Ἐὰν παραμείνετε πέραν τοῦ 75ου ἔτους τῆς ἡλικίας σας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν δὲν θὰ ἀῤῥηθῆ ἡ σύνταξις, δεδομένου ὅτι τὰ πέραν τοῦ 75ου ἔτους τῆς ἡλικίας διανύμενα ἐν ὑπηρεσίᾳ ἔτη δὲν ἐπαυξάνουν τὴν σύνταξιν, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐφ' ἅπαξ. — Γεώργιον Ἰδεάτην, Ἐνταῦθα. Ζητηθέντα τεύχη ἀπεστάλησαν. Διὰ τὴν ἐγγραφὴν σας εἰς τὸ ἕτερον περιοδικὸν γράψατε ἀπ' εὐθείας εἰς αὐτό.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τὸ ἔργον τῶν διακονιστῶν ἐν τῇ ἐνορίᾳ (Τέλος). — **Χ.**, Ἀδελφικά Γράμματα. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν «Φιλίθεον Ἀδολεσχίαν» τοῦ **Εὐγενίου Βούλγαρη** (Μετφρ. **Θεοδ. Σπεράντσα**). — **Βασ.** Ἠλιάδης, Εὐλαβικὸν προσκύνημα πρὸς ἓνα μικρὸ χωριό. Ἡ Ἐκκλησία του καὶ ἡ ἐπιβλητικὴ λειτουργία του. Ὁ θαυμασμὸς καὶ ἡ ἔκστασις τῶν ξένων ἐπισκεπτῶν. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἡθικῶν διδασκαλιῶν» (Ἀπόδοσις **Ἀνθίμου Θεολογίτη**). — **Ἀρχιμ. Φιλάρτου Βιτάλη**, Ἱερά Μονὴ Θεοτόκου Λεκατσᾶ. — **Ἀκύλα**, τί εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία. — **Ἀρχιμ. Νικοδήμου Βαλληνδρά**, Λειτουργικὴ διαφώτισις — Κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα. — Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. — Ἀλληλογραφία.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειώσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ**»
Ὁδὸς Φιλοθέης 19 — Ἀθήναι. Τηλ. 27-689.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰασιῶ 1. Ἀθήναι.